

Volume II (2016)

**Plutarkhos, Paralel Yaşamlar: Eumenes & Karşılaştırma**

*Plutarkhos, Bioi Paralleloi: Eumenes & Synkrisis*

Çeviren: Sevgi SARIKAYA



*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

*Libri*, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume II: Ocak-Aralık 2016) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

**Atf Düzeni** Plutarkhos, *Paralel Yaşamlar: Eumenes & Karşılaştırma*. Çev. S. Sarıkaya. *Libri* II (2016) 182-225. DOI: 10.20480/lbr.2016013

Geliş Tarihi: 16.02.2016 | Kabul Tarihi: 10.04.2016

Online Yayın Tarihi: 16.05.2016

**Editörya** Phaselis Research Project  
www.libridergi.org

## ΕΥΜΕΝΗΣ

I. Εὐμενῆ δὲ τὸν Καρδιανὸν ἱστορεῖ Δοῦρις πατρὸς μὲν ἀμαξεύοντος ἐν Χερρονήσῳ διὰ πενίαν γενέσθαι, τραφῆναι δ' ἐλευθερίως ἐν γράμμασι καὶ περὶ παλαιστραν· ἔτι δὲ παιδὸς ὄντος αὐτοῦ, Φίλιππον παρεπιδημοῦντα καὶ σχολὴν ἄγοντα τὰ τῶν Καρδιανῶν θεάσασθαι παγκράτια μειρακίων καὶ παλαισμάτα παίδων, ἐν οἷς εὐημερήσαντα τὸν Εὐμενῆ καὶ φανέντα συνετὸν καὶ ἀνδρείον, ἀρέσαι τῷ Φιλίππῳ καὶ ἀναληφθῆναι. (2) δοκοῦσι δ' εἰκότα λέγειν μᾶλλον οἱ διὰ ξενίαν καὶ φιλίαν πατρῶαν τὸν Εὐμενῆ λέγοντες ὑπὸ τοῦ Φιλίππου προαχθῆναι. μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν οὔτε συνέσει τινὸς οὔτε πίστει λείπεσθαι δοκῶν τῶν περὶ Ἀλέξανδρον, ἐκαλεῖτο μὲν ἀρχιγραμματεὺς, τιμῆς δὲ ὡσπερ οἱ μάλιστα φίλοι καὶ συνήθεις ἐτύγχανεν, ὥστε καὶ στρατηγὸς ἀποσταλῆναι κατὰ τὴν Ἰνδικὴν ἐφ' ἑαυτοῦ μετὰ δυνάμεως, καὶ τὴν Περδικκοῦ παραλαβεῖν ἵππαρχίαν, ὅτε Περδικκας, ἀποθανόντος Ἡφαιστίωνος, εἰς τὴν ἐκείνου προήλθε τάξιν. (3) διὸ καὶ Νεοπτολέμου τοῦ ἀρχιπασπιστοῦ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν λέγοντος, ὡς αὐτὸς μὲν ἀσπίδα καὶ λόγχην, Εὐμενῆς δὲ γραφεῖον ἔχων καὶ πινακίδιον ἠκολούθει, κατεγέλων οἱ Μακεδόνες, μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν τὸν Εὐμενῆ καὶ τῆς κατὰ τὸν γάμον οἰκειότητος ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰδότες ἀξιωθέντα. Βαρσίνην γὰρ τὴν Ἀρταβάζου πρώτην ἐν Ἀσίᾳ γνοὺς ὁ Ἀλέξανδρος, ἐξ ἧς υἱὸν ἔσχεν Ἡρακλέα, τῶν ταύτης ἀδελφῶν Πτολεμαίῳ μὲν Ἀπάμαν, Εὐμενεῖ δ' Ἄρτωνιν ἐξέδωκεν, ὅτε καὶ τὰς ἄλλας Περσίδας διένειμε καὶ συνώκισε τοῖς ἐταίροις.

II. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ προσέκρουσε πολλάκις Ἀλεξάνδρῳ καὶ παρεκινδύνευσε δι' Ἡφαιστίωνα. πρῶτον μὲν γὰρ Εὐΐῳ τῷ αὐλητῇ τοῦ Ἡφαιστίωνος οἰκίαν κατανείμαντος ἦν οἱ παῖδες ἔτυχον τῷ Εὐμενεῖ προκατειληφότες, ἐλθὼν ὑπ' ὀργῆς πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Εὐμενῆς ἐβόα μετὰ Μέντορος, ὡς αὐλεῖν εἴη κράτιστον ἢ τραγωδεῖν τὰ ὄπλα ρίψαντας ἐκ τῶν χειρῶν, ὥστ' Ἀλέξανδρον αὐτῷ συναγανακτεῖν καὶ λαιδορεῖσθαι τῷ Ἡφαιστίωνι.

## EUMENES

Çeviren Sevgi SARIKAYA \*

I. Douris, Kardialı Eumenes'in, fakirliği nedeniyle Trakya Khersonesos'unda araba süren bir babanın oğlu olduğunu, yine de edebiyat ve atletizm üzerine özgür bir şekilde eğitim aldığını; henüz bir çocukken, o sırada Kardialı'da bulunan Philippos'un boş zamanı sırasında Kardialı gençlerin *pankration* oyunlarını ve çocukların güreşlerini izlemiş olduğunu, oyunlarda zekâsı ile cesaretini kanıtlayarak başarı göstermiş olan Eumenes'i beğendiğini ve onu yanına aldığını anlatır. (2) Gene de, babasının misafirliği ve dostluğu nedeniyle Eumenes'in Philippos tarafından yükseltilmiş olduğunu söyleyenlerin sözleri daha mantıklı görünüyor. Philippos'un ölümünden sonra, İskender'in çevresindeki insanların hiçbirinden ne anlayışı ne de sadakatıyla geri kalmış görünen Eumenes başyazman olmasına rağmen, özellikle İskender'in dostları ve yakın arkadaşları kadar ün elde etti. Öyle ki, Hindistan Seferi'ne, kendi emri altında bir birlikle birlikte komutan olarak gönderildi ve Perdikkas, Hephaistion öldükten sonra onun görevini alınca, Perdikkas'tan süvari komutanlığını aldı. (3) Bu yüzden İskender'in ölümünden sonra kalkan taşıyıcıların komutanı Neoptolemos kendisinin kalkan ve mızrakla, Eumenes'in ise, kalem ve kâğıda sahip olarak kralı takip ettiğini söyleyince, Makedonlar küçümseyerek ona güldüler. Zira onlar diğer onurlu payelerle birlikte Eumenes'in, kral tarafından evlilik yoluyla kendisiyle akraba olmaya layık görüldüğünü biliyorlardı. Zira İskender ilk olarak Artabazos'un kızı Barsine'yle Asya'da birlikte olduktan sonra, ondan Herakles adında bir oğlana sahip oldu, diğer Pers kadınlarını pay ederken ve yakın arkadaşlarıyla evlendirirken, Barsine'nin kız kardeşlerinden Apama'yı Ptolemaios'a, Artonis olarak adlandırılan diğer kız kardeşini ise, Eumenes'e verdi.

II. Eumenes sadece sık sık İskender'le düşünce ayrılığına düşmüyordu; aynı zamanda Hephaistion yüzünden de risk altına giriyordu. İlk hizmetçileri tarafından Eumenes için tutulan bir evi, Hephaistion flütçü Euius'a tahsis edince Eumenes, Mentor'la birlikte öfkeyle İskender'in yanına gelip ellerinden silahları atarak, flütçü ya da tragediyacı olmanın son derece iyi bir şey olduğunu bağırdı. Öyle ki, onunla aynı fikri paylaşan İskender kızdı ve Hephaistion'a hakaret etti.

\* Dr., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Antalya. sevgisarikaya@akdeniz.edu.tr

(2) ταχὺ μέντοι μεταπεσῶν αὐθις εἶχε τὸν Εὐμενῆ δι' ὀργῆς, ὡς ὕβρει μᾶλλον πρὸς ἑαυτὸν ἢ παρρησία πρὸς Ἡφαιστίωνα χρησάμενον. Ἐπειτα Νέαρχον ἐκπέμπων μετὰ νεῶν ἐπὶ τὴν ἔξω θάλασσαν, ἦται χρήματα τοὺς φίλους· οὐ γὰρ ἦν ἐν τῷ βασιλείῳ. τοῦ δ' Εὐμενοῦς αἰτηθέντος μὲν τριακόσια τάλαντα, δόντος δ' ἑκατὸν μόνα, καὶ ταῦτα γλίσχρως καὶ μόλις αὐτῷ συνειλέχθαι διὰ τῶν ἐπιτρόπων φάσκοντος, οὐδὲν ἐγκαλέσας οὐδὲ δεξάμενος, ἐκέλευσε τοὺς παῖδας κρύφα τῇ σκινηῇ τοῦ Εὐμενοῦς πῦρ ἐνεῖναι, βουλόμενος ἐκκομιζομένων τῶν χρημάτων λαβεῖν ἐπ' αὐτοφώρῳ ψευδόμενον. (3) ἔφθη δ' ἡ σκινη καταφλεχθεῖσα, καὶ μετενόησε τῶν γραμμάτων διαφθαρέντων ὁ Ἀλέξανδρος. τὸ δὲ συγχυθὲν χρυσίον καὶ ἀργύριον ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνευρέθη πλείον ἢ χιλίων τάλαντων. ἔλαβε δ' οὐδέν, ἀλλὰ καὶ γράψας τοῖς πανταχοῦ σατράπαις καὶ στρατηγοῖς ἀντίγραφα τῶν διεφθαρμένων ἀποστέλλειν, πάντα παραλαμβάνειν ἐκέλευσε τὸν Εὐμενῆ. (4) Πάλιν δὲ περὶ δωρεᾶς τινος εἰς διαφορὰν καταστάς πρὸς τὸν Ἡφαιστίωνα, καὶ πολλὰ μὲν ἀκούσας κακῶς, πολλὰ δ' εἰπὼν, τότε μὲν οὐκ ἔλαττον ἔσχε· μετ' ὀλίγον δὲ τελευτήσαντος Ἡφαιστίνου, περιπαθῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ πᾶσιν οὓς ἐδόκει ζῶντι μὲν ἐκείνῳ φθονεῖν, ἐπιχαίρειν δὲ τεθνηκότι τραχέως ὁμιλῶν καὶ χαλεπὸς ὢν, μάλιστα τὸν Εὐμενῆ δι' ὑποψίας εἶχε, καὶ προὔφερε πολλάκις τὰς διαφορὰς καὶ λοιδορίας ἐκείνας. (5) ὁ δὲ πανοῦργος ὢν καὶ πιθανός, ἐπεχείρησεν οἷς ἀπώλλυτο σώζειν ἑαυτόν· κατέφυγε γὰρ εἰς τὴν πρὸς Ἡφαιστίωνα φιλοτιμίαν Ἀλεξάνδρου καὶ χάριν, ὑφηγοούμενός τε τιμὰς αἱ μάλιστα κοσμεῖν ἔμελλον τὸν τεθνηκότα, καὶ χρήματα τελῶν εἰς τὴν τοῦ τάφου κατασκευὴν ἀφειδῶς καὶ προθύμως.

III. Αποθανόντος δ' Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς φάλαγγος διεστώσης πρὸς τοὺς ἐταίρους, τῇ μὲν γνώμῃ τούτοις προσένειμεν ἑαυτὸν ὁ Εὐμενῆς, τῷ δὲ λόγῳ κοινός τις ἦν πρὸς ἀμφοτέρους καὶ ιδιώτης, ὡς οὐδὲν αὐτῷ προσῆκον ξένῳ ὄντι πολυπραγμονεῖν ἐν ταῖς Μακεδόνων διαφοραῖς. καὶ τῶν ἄλλων ἐταίρων ἐκ Βαβυλῶνος ἀνασκευασαμένων, αὐτὸς ὑπολειφθεὶς ἐν τῇ πόλει κατεπράυνε πολλοὺς τῶν πεζῶν καὶ πρὸς τὰς διαλύσεις ἡδίου ἐποίησεν.

(2) Bununla birlikte, derhal yeniden fikrini değiştirip açıkça Hephaistion'a karşı saldırmamasından çok, kendisine karşı küstah tavrı nedeniyle öfkeyle Eumenes'e kızdı. Sonra Nearchos'u donanmayla açık denize gönderirken dostlarından para rica etti; çünkü kraliyet hazinesinde para yoktu. Eumenes'ten üç yüz *talanta* istenmiş olmasına rağmen, sadece yüz *talanta* verip, bunların dahi yavaşça ve bin bir zorlukla kendisi için vekilharçların (*epitrope*) vasıtasıyla toplanmış olduğunu beyan edince, İskender ne bir serzenişte bulundu ne de parayı kabul etti. Ancak paralarını meydana çıkarıp yalanı gözler önüne sermek istediğinden hizmetçilerine gizlice Eumenes'in çadırının ateşe verilmesini emretti. (3) Bununla birlikte bu açığa çıkmadan önce çadır yanıp kül olurken resmi evrakların da tahrip olması nedeniyle İskender yaptığına pişman oldu. Gene de, burada ateş sayesinde 1.000 *talanta*'dan fazla değerde erimiş altın ve gümüş açığa çıkarıldı. İskender bunların hiçbirini almadı; fakat bütün satraplarına ve generallerine yangın sırasında tahrip edilmiş dokümanların kopyalarını göndermelerini yazdıktan sonra Eumenes'in her şeyi muhafaza etmesini emretti. (4) Eumenes bir armağan hususunda çıkan anlaşmazlık yüzünden tekrar Hephaistion'a karşı durunca, ondan birçok kötü şey duyup, ona birçok kötü şey söylediği zaman, eskisinden daha az gözde değildi. Hephaistion'un kısa süre sonra ölmesinin ardından, büyük bir keder içinde olan ve yaşarken onu kıskandığını, ölmüş olmasına ise sevindiğini düşündüğü insanların hepsine karşı kaba davranıp sert olan kral, özellikle Eumenes'ten şüpheleniyordu, Hephaistion'la sık sık tartışmaları ve birbirlerine karşı söyledikleri ağır sözlerden dolayı Eumenes'i azaladı. (5) Fakat kurnaz ve ikna edici biri olan Eumenes kendisini felakete sürükleyen şeylerle kendini kurtarmaya çalıştı. Öyle ki, İskender'in Hephaistion'a karşı olan belirgin itibarına ve minnettarlığına sığınarak, özellikle ölüyü onurlarla süslemeyi ehemmiyetle tavsiye etti ve bunları seve seve üzerine alarak anıt mezarın inşasını tamamlamak üzere cömertçe ve isteklice para sarf etti.

III. İskender'in ölümünden sonra, *phalanks*'ın *hetairo*'la (Arkadaş Birliği) arası açılınca, Eumenes bizzat kendisi bu şeyler üzerindeki düşüncesiyle Arkadaş Birliği'yle aynı fikirdeydi, sözüyle ise, her iki taraf karşısında da bireysel ve tarafsız biriydi. Zira kendisi bir yabancı olduğu için Makedonların kendi aralarındaki çekişmelerle ilgilenmek hiçbir şekilde ona uygun görünmedi. Bu yüzden diğer Arkadaş Birliği Babil'den ayrıldıktan sonra bile kendisi kentte kalıp yaya askerlerin birçoğunu yatıştırdı ve çekişmelerin sona erdirilmesini daha istekli kıldı.

(2) ἐπεὶ δ' ἀναμειχθέντες ἀλλήλοις οἱ στρατηγοὶ καὶ καταστάντες ἐκ τῶν πρώτων ταραχῶν, διενέμοντο σατραπείας καὶ στρατηγίας, Εὐμενὴς λαμβάνει Καππαδοκίαν καὶ Παφλαγονίαν καὶ τὴν ὑποκειμένην τῇ Ποντικῇ θαλάττῃ μέχρι Τραπεζοῦντος, οὐπω τότε Μακεδόνων οὔσαν, Ἀριαράθης γὰρ αὐτῆς ἐβασίλευεν, ἀλλ' ἔδει. Λεόννατον καὶ Ἀντίγονον χειρὶ μεγάλη τὸν Εὐμενῆ καταγόντας ἀποδείξει τῆς χώρας σατράπην. (3) Ἀντίγονος μὲν οὖν οὐ προσέσχε τοῖς γραφεῖσιν ὑπὸ Περδίκκου, μετέωρος ὢν ἤδη καὶ περιφρονῶν ἀπάντων, Λεόννατος δὲ κατέβη μὲν ἄνωθεν εἰς Φρυγίαν, ἀναδεξόμενος Εὐμενεὶ τὴν στρατείαν. Ἐκαταίου δὲ τοῦ Καρδιανῶν τυράννου συμμειζαντος αὐτῷ καὶ δεομένου βοθεῖν μᾶλλον Ἀντίπατρῳ καὶ Μακεδόνων τοῖς ἐν Λαμῖα πολιορκουμένοις, ὄρητο διαβαίνειν καὶ τὸν Εὐμενῆ παρεκάλει καὶ διήλαττε πρὸς τὸν Ἐκαταῖον. (4) ἦν γὰρ αὐτοῖς πατρικὴ τις ἐκ πολιτικῶν διαφορῶν ὑποψία πρὸς ἀλλήλους, καὶ πολλάκις ὁ Εὐμενὴς ἐγγόνει φανερὸς κατηγορῶν τοῦ Ἐκαταίου τυραννοῦντος καὶ παρακαλῶν Ἀλέξανδρον ἀποδοῦναι τοῖς Καρδιανοῖς τὴν ἐλευθερίαν. διὸ καὶ τότε τοῦ Εὐμενοῦς παραιτουμένου τὴν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας στρατείαν καὶ δεδιέναι φάσκοντος Ἀντίπατρον, μήπως Ἐκαταίῳ χαριζόμενος καὶ πάλαι μισῶν αὐτὸν ἀνέλη, πιστεύσας ὁ Λεόννατος οὐδὲν ὢν ἐφρόνει πρὸς αὐτὸν ἀπεκρύψατο. (5) λόγος μὲν γὰρ ἦν ἡ βοήθεια καὶ πρόφασις, ἐγνώκει δὲ διαβὰς εὐθὺς ἀντιποιεῖσθαι Μακεδονίας· καὶ τινὰς ἐπιστολάς ἔδειξε Κλεοπάτρας, μεταπεμπομένης αὐτὸν εἰς Πέλλαν ὡς γαμησομένης. ὁ δ' Εὐμενὴς, εἴτε τὸν Ἀντίπατρον δεδοικώς, εἴτε τὸν Λεόννατον ἔμπληκτον ὄντα καὶ φορᾶς μεστὸν ἀβεβαίου καὶ ὀξείας ἀπογνοῦς, νύκτωρ ἀνέζευξε, τὴν ἑαυτοῦ λαβῶν ἀποσκευὴν. εἶχε δὲ τριακοσίους μὲν ἰπτεῖς, διακοσίους δὲ τῶν παιδῶν ὄπλοφόρους, ἐν δὲ χρυσοῖς εἰς ἀργυρίου λόγον τάλαντα πεντακισχίλια. (6) φυγῶν δ' οὕτως πρὸς Περδίκκαν καὶ τὰ Λεοννάτου βουλευμάτων κατειπῶν, εὐθὺς μὲν ἴσχυε μέγα παρ' αὐτῷ καὶ τοῦ συνεδρίου μετεῖχεν, ὀλίγον δ' ὕστερον εἰς Καππαδοκίαν κατήχθη μετὰ δυνάμεως, αὐτοῦ Περδίκκου παρόντος καὶ στρατηγοῦντος. Ἀριαράθου δὲ ληφθέντος αἰχμαλώτου καὶ τῆς χώρας ὑποχειρίου γενομένης, ἀποδείκνυται σατράπης. (7) καὶ τὰς μὲν πόλεις τοῖς ἑαυτοῦ φίλοις παρέδωκε καὶ φρουράρχους ἐγκατέστησε καὶ δικαστὰς ἀπέλιπε καὶ διοικητὰς οὐς ἐβούλετο, τοῦ Περδίκκου μηδὲν ἐν τούτοις πολυπραγμονοῦντος, αὐτὸς δὲ συνανέζευξεν, ἐκεῖνόν τε θεραπεύων καὶ τῶν βασιλέων ἀπολείπεσθαι μὴ βουλόμενος.

(2) Komutanlar birbirleriyle müzakere edip, kendi aralarındaki ilk kargaşaya son verdikten sonra satraplıkları ve komutanlıkları pay ettiler, Eumenes Kappadokia'yı, Paphlagonia'yı ve Pontos Denizi'nde Trapezus'a kadar uzanmış sahil kesimini aldı, o zamanlar burası henüz Makedonların hâkimiyetinde değildi, çünkü Ariarathes bu ülkede hüküm sürüyordu. Bundan dolayı Leonnatos ve Antigonos'un büyük bir orduyla Eumenes'e refakat edip ülkenin satrabı ilan etmeleri gerekiyordu. (3) Bununla birlikte artık büyük planları olan ve herkesi hor gören Antigonos, Perdikkas tarafından yazılmış olan emirlere uymadı, Leonnatos ise, Eumenes için sefer yapmayı kabul ettiğinden yukarı ülkeden Phrygia'nın içlerine doğru ilerledi. Kardia'nın tiranı Hekataios onun yanına gelip de Lamia'da kuşatma altında olan Makedonlara ve Antipatros'a daha çok yardım etmesi için yalvarınca Leonnatos Hellas'a geçmeyi kararlaştırdı, Eumenes'i çağırdı ve Hekataios'la aralarındaki anlaşmazlığa bir son vermeye çalıştı. (4) Çünkü onlarda birbirlerine karşı politik ayrılıklardan doğan kalıtsal bir şüphe vardı. Ayrıca Hekataios'un tiranlığı sırasında onu sık sık açıkça suçlayan ve İskender'in Kardialılara bağımsızlıklarını vermesi için teşvik eden Eumenes olmuştu. Antipatros'un ya Hekataios'a yaranmak için ya da kökü geçmişe dayanan bir kin yüzünden kendisini öldürmesinden korktuğunu söyledikten sonra, Eumenes Hellenlere karşı sefere çıkmayı reddedince, o zaman Leonnatos ona güvendi ve planlarının hiçbirini ondan gizlemedi. (5) Öyle ki, Antipatros'a yardımın bir bahane olduğunu söyledi, bilakis Hellas'a geçtikten sonra derhal Makedonların tahtında hak iddia etmeyi kararlaştırmıştı; ayrıca Kleopatra'nın onu Pella'ya evlenmek için çağırdığı bazı mektupları gösterdi. Eumenes ise, ya Antipatros'tan korktuğu ya da kaprisli Leonnatos'un kararsızlık dolu ve ani hareketleri yüzünden ondan umudunu kestiği için, kendi teçhizatını aldıktan sonra geceleyin kampını toplayıp kaçtı. 300 süvari, 200 silahlı hizmetçiye ve altından, gümüş hesabına göre, 5.000 *talanta* değerinde paraya sahipti. (6) Eumenes, bu şekilde Perdikkas'ın yanına kaçıp da Leonnatos'un planlarını açıkladıktan sonra, hemen onun nezdinde büyük bir itibar kazandı ve Perdikkas'ın danışma meclisinin üyesi oldu. Ardından kısa süre sonra bizzat Perdikkas'ın hazır bulunup kumanda ettiği orduyla Kappadokia'ya gidildi. Ariarathes savaş esiri alınıp ülke boyunduruk altına alındıktan sonra Eumenes satrap ilan edildi. (7) Ayrıca kentleri kendi dostlarına teslim etti ve istediği garnizon komutanlarını tayin etti, yargıçları ve yöneticileri atadı; Perdikkas bu düzenlemelerin hiçbirine müdahale etmeyince, hem Perdikkas'a hizmet etmek hem de krallardan ayrılmak istemediği için Eumenes onunla birlikte ilerledi.

IV. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Περδίκκας ἐφ' ἃ μὲν ὥρμητο πιστεύων δι' αὐτοῦ προσάξεσθαι, τὰ δ' ὑπολειπόμενα δεῖσθαι δραστηρίου τε καὶ πιστοῦ φύλακος οἰόμενος, ἀπέπεμψεν ἐκ Κιλικίας τὸν Εὐμενῆ, λόγῳ μὲν ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ σατραπείαν, ἔργῳ δὲ τὴν ὁμορον Ἀρμενίαν τεταραγμένην ὑπὸ Νεοπτολέμου διὰ χειρὸς ἔξοντα.(2) τοῦτον μὲν οὖν ὁ Εὐμενῆς, καίπερ ὄγκῳ τινὶ καὶ φρονήματι κενῶ διεφθαρμένον, ἐπειρᾶτο ταῖς ὁμιλίαις κατέχειν· αὐτὸς δὲ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων ἐπιρμήνην καὶ θρασειαν εὐρών, ὥσπερ ἀντὶ ταγμα κατεσκευάζεν αὐτῇ δύναμιν ἵππικὴν, τῶν μὲν ἐγχωρίων τοῖς ἵππευσι δυναμένοις ἀνεισφορίας διδοῦς καὶ ἀτελείας, (3) τῶν δὲ περὶ αὐτὸν οἷς μάλιστ' ἐπίστευεν ὠνητοῦς διανέμων ἵππους, φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς τὰ φρονήματα παροξύνων, καὶ τὰ σώματα κινήσει καὶ μελέταις διαπονῶν, ὥστε τοὺς μὲν ἐκπλαγῆναι, τοὺς δὲ θαρρήσαι τῶν Μακεδόνων, ὀρώντας ὀλίγῳ χρόνῳ περὶ αὐτὸν ἠθροισμένους ἵππους οὐκ ἐλάττους ἑξακισχιλίων καὶ τριακοσίων.

V. Ἐπεὶ δὲ Κρατερός καὶ Ἀντίπατρος τῶν Ἑλλήνων περιγεγόμενοι διέβαινον εἰς Ἀσίαν, τὴν Περδίκκου καταλύσοντες ἀρχὴν, καὶ προσηγγέλλοντο μέλλοντες ἐμβαλεῖν εἰς Καππαδοκίαν, ὁ Περδίκκας αὐτὸς ἐπὶ Πτολεμαῖον στρατεύων ἀπέδειξε τὸν Εὐμενῆ τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Καππαδοκίᾳ δυνάμεων αὐτοκράτορα στρατηγόν· (2) καὶ περὶ τούτων ἐπιστολὰς ἔπεμψεν, Ἀλκέταν μὲν καὶ Νεοπτόλεμον Εὐμενεῖ προσέχειν κελεύσας, Εὐμενῆ δὲ χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν ὅπως αὐτὸς ἔγνωκεν. Ἀλκέτας μὲν οὖν ἄντικρυς ἀπέπειτο τὴν στρατείαν, ὡς τῶν ὑπ' αὐτῷ Μακεδόνων Ἀντιπάτρῳ μὲν αἰδουμένων μάχεσθαι, Κρατερόν δὲ καὶ δέχεσθαι δι' εὐνοίαν ἐτοίμων ὄντων· Νεοπτόλεμος δὲ βουλευὼν μὲν ἐπ' Εὐμενεῖ προδοσίαν οὐκ ἔλαθε, καλούμενος δ' οὐχ ὑπήκουσεν, ἀλλὰ παρέταττε τὴν δύναμιν. (3) ἐνθα πρῶτον ὁ Εὐμενῆς ἀπέλαυσε τῆς ἑαυτοῦ προνοίας καὶ παρασκευῆς· ἠττώμενος γὰρ ἤδη κατὰ τὸ πεζόν, ἐτρέψατο τοῖς ἵππευσι τὸν Νεοπτόλεμον καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἔλαβεν αὐτοῦ, καὶ τῇ φάλαγγι διεσπαρμένη περὶ τὴν δίωξιν ἄθρους ἐπελάσας, ἠνάγκασε τὰ ὄπλα θέσθαι καὶ <δόντας καὶ> λαβόντας ὄρκους αὐτῷ συστρατεύειν.



IV. Bununla birlikte kendi işlerinin yine kendisi tarafından gerçekleştirileceğine inanan Perdikkas harekete geçti. Geride bıraktığı ülkelerin yetenekli ve güvenilir bir muhafıza ihtiyacı olduğunu düşündüğü için, Eumenes'i sözde Kilikia'dan kendi satraplığına; gerçekte ise, Neoptolemos tarafından karışıklık çıkartılmış olan komşu Armenia Bölgesi'ni kontrol altına almasını istediği için gönderdi. (2) Neoptolemos gösteriş budalası ve gereksiz kibirlerin kurbanı olan biri olduğu halde Eumenes onu özel görüşmeler sırasında baskı altına almayı denedi. Bu sırada bizzat kendisi Makedonların *phalanks'*ını kendini beğenmiş ve küstah bulduğundan dolayı, yerli halktan süvari olmaya muktedir olanları vergiden ve haraçtan muaf tutarak, ona –Makedonya *phalanks'*ına– denk bir süvari birliği kurdu, (3) kendi çevresindekilerden özellikle güvendiklerine satın almış olduğu atları dağıtıp, hem onurlarla hem de armağanlarla morallerini yükselterek ve vücutlarını egzersizlerle ve idmanlarla zorluklara alıştıırıp, sayıları altı bin üç yüzden daha az olmayan süvarilerin kısa zaman içinde onun çevresinde toplanmış olduğunu gördüklerinde, Makedonların bir kısmının korkmasına diğer bir kısmının ise, cesaretlenmesine neden olmuştu.

V. Krateros ve Antipatros, Hellenleri yendikten sonra Perdikkas'ın yönetimini yıkmak için Asya'ya geçtiler ve Kappadokia'ya doğru sefer düzenlemek niyetinde olduklarını ilan ettiler. Bu sırada Perdikkas bizzat Ptolemaios'a karşı seferde olduğundan Eumenes'i Armenia ve Kappadokia'daki kuvvetlerin tam yetkili komutanı olarak atadı: (2) Ayrıca bu konuların üzerine Alketas ve Neoptolemos'un Eumenes'e itaat etmelerini, Eumenes'in ise, sorunlara kendi bildiği şekilde çözüm getirmesini emreden mektuplar yolladı. Bununla birlikte emri altındaki Makedonların Antipatros'a karşı savaşmaya utandıklarından, iyi niyetinden dolayı Krateros'a da kucak açmaya hazır olduklarından, Alketas doğrudan doğruya sefere çıkmayı reddetti; Eumenes'e karşı bir komplo planlayan Neoptolemos ise, ihanetini gizleyemedi, Eumenes tarafından çağrılınca da itaat etmemekle beraber birliğini savaş düzeninde dizdi. (3) Eumenes ilk olarak orada kendi öngörüsünün ve hazırlığının ödülünü aldı. Çünkü piyade yönünden artık yenilmişken süvarileriyle Neoptolemos'u bozguna uğrattı ve onun eşyalarını ele geçirdi ve dağılmış olan *phalanks'*ı takiple bütün süvarileriyle üzerlerine giderek bir araya toplananları silahlarını bırakmaya, ayrıca yeminler verip aldıktan sonra onları kendisine hizmet etmeye mecbur etti.

(4) Ὁ μὲν οὖν Νεοπτόλεμος ὀλίγους τινὰς συναγαγὼν ἐκ τῆς τροπῆς, ἔφυγε πρὸς Κρατερὸν καὶ Ἀντίπατρον. παρ' ἐκείνων δ' ἀπέσταλτο πρεσβεία πρὸς Εὐμενῆ, παρακαλοῦσα μεταθέσθαι πρὸς αὐτούς, καρπούμενον μὲν ἄς εἶχε σατραπείας, προσλαβόντα δὲ στρατιὰν καὶ χώραν παρ' αὐτῶν, Ἀντιπάτρῳ μὲν ἀντ' ἐχθροῦ φίλον γενόμενον, Κρατερῷ δὲ μὴ γενόμενον ἐκ φίλου πολέμιον. (5) ταῦθ' ὁ Εὐμενῆς ἀκούσας, Ἀντιπάτρῳ μὲν οὐκ ἂν ἔφη παλαιὸς ὢν ἐχθρὸς νῦν γενέσθαι φίλος, ὅτ' αὐτὸν ὀρᾷ τοῖς φίλοις ὡς ἐχθροῖς χρώμενον, Κρατερὸν δὲ Περδίκκα διαλλάττειν ἔτοιμος εἶναι καὶ συνάγειν ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ δίκαιοις ἄρχοντος δὲ πλεονεξίας τῷ ἀδικουμένῳ βοηθήσειν μέχρι ἂν ἐμπνέη, καὶ μᾶλλον τὸ σῶμα καὶ τὸν βίον ἢ τὴν πίστιν προήσασθαι.

VI. Οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἀντίπατρον πυθόμενοι ταῦτα κατὰ σχολὴν ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ὄλων, ὁ Νεοπτόλεμος δὲ μετὰ τὴν φυγὴν ἀφικόμενος πρὸς αὐτούς, τὴν τε μάχην ἀπήγγελλε καὶ παρεκάλει βοηθεῖν, μάλιστα μὲν ἀμφοτέροισι, πάντως δὲ Κρατερὸν ποθεῖσθαι γὰρ ὑπερφυῶς ἐκείνον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, κἂν μόνον ἴδωσι τὴν καυσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν φωνὴν ἀκούσωσι, μετὰ τῶν ὄπλων ἤξειν φερομένους. (2) Καὶ γὰρ ἦν ὄντως ὄνομα τοῦ Κρατεροῦ μέγα, καὶ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν τοῦτον ἐπόθησαν οἱ πολλοί, μνημονεύοντες ὅτι καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον ὑπὲρ αὐτῶν ἀνεδέξατο πολλάκις ἀπεχθείας πολλάς, ὑποφερομένου πρὸς τὸν Περσικὸν ζῆλον ἀντιλαμβανόμενος καὶ τοῖς πατρίοις ἀμύνων, διὰ τρυφὴν καὶ ὄγκον ἤδη περιυβριζομένους. (3) Τότε δ' οὖν ὁ Κρατερός τὸν μὲν Ἀντίπατρον εἰς Κιλικίαν ἀπέστειλεν, αὐτὸς δὲ τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν πολὺ μέρος ἐπὶ τὸν Εὐμενῆ μετὰ τοῦ Νεοπτολέμου προηγεν, οἰόμενος οὐ προσδεχομένῳ καὶ μετὰ πρόσφατον νίκην ἐν ἀταξίᾳ καὶ περὶ πότους ἔχοντι τὴν δύναμιν ἐπιπεσεῖσθαι. τὸ μὲν οὖν προαισθέσθαι τὴν ἔφοδον αὐτοῦ τὸν Εὐμενῆ καὶ προπαρασκευάσασθαι νηφούσης ἂν τις ἡγεμονίας, οὐ μὴν ἄκρας θεῆι δεινότητος.

(4) Bunun üzerine Neoptolemos bozgunundan toplamış olduğu az sayıda adamıyla Krateros'un ve Antipatros'un yanına sığındı. Onlar tarafından ise, Eumenes'e kendilerinin tarafına geçmesini, sahip olduğu satraplıkları elinde tutmasını; ayrıca kendilerinden ekstra toprak ve ordu alacağını, Antipatros'la düşman yerine dost olacağını, Krateros'la ise, dostken düşman olmamasını davet eden bir elçi gönderilmişti. (5) Eumenes bu teklifleri dinledikten sonra; onun dostlarına düşmanları gibi muamele ettiğini görünce, eski düşmanı olan Antipatros'la şimdi dost olamayacağını, Krateros'u ise, Perdikkas'la barıştırmaya ve onları eşit ve adil koşullar altında bir araya getirmeye hazır olduğunu; eğer ikisinden herhangi biri bu sözleşmeyi bozacak bir davranışta bulunursa, vücudu ve hayatını kaybetmekten daha çok onurunu yitireceği için, nefes alabildiği müddetçe haksızlık yapılamaz yardım edeceğini söyledi.

**VI.** O zaman bu yanıtları öğrenen onlar, Antipatros'un çevresinde müzakere yoluyla genel durum hakkında karar alıyorlardı, bu sırada Neoptolemos ise, kaçtıktan sonra yanlarına gelip onlara kaybetmiş olduğu savaşı anlattı ve özellikle her ikisinin, olmazsa Krateros'un; çünkü onun Makedonlar tarafından çok özleildiğini ve sadece onun miğferini görüp sesini duyarlarsa, silahlarını da beraberlerinde getirerek kendi taraflarına geçecekleri için kendisine yardım etmeleri konusunda onları teşvik etti. (2) Zira onların nezdinde Krateros'un ismi gerçekten büyüktü ve İskender'e karşı onların tarafını savunduğu için sık sık onun sert öfkesine maruz kaldığını, İskender'in Pers geleneklerine adapte olup onlar gibi görününce Pers adetlerine şiddetlice karşı çıktığını, lüks ve şatafattan dolayı artık çoktan küçümseme duyulan atalarından kalma geleneklerini koruduğunu hatırladıkları için, İskender'in ölümünden sonra birçokları onun idaresinde kalmak istemişlerdi.(3) Bu konuşma üzerine o zaman Krateros, Antipatros'u Kilikia'ya gönderdi, kendisi ise, birliklerinin büyük bir kısmını yanına alıp, kısa süre önceki zaferinin ardından Eumenes'in askerlerini düzensizlik içinde ve şenlik yaparken yakalayacağını ve beklemediği bir anda ordusunu gafil avlayacağını düşünerek Neoptolemos'la birlikte Eumenes'in üzerine doğru yürüdü. Bununla birlikte bir kimse, Eumenes'in onun yaklaştığını önceden fark ettiği ve ordusunu hazırlattığı için ihtiyatlı bir komutan olduğunu; ancak son derece yüksek yeteneğe sahip bir lider olmadığını düşünebilir.

(4) τὸ δὲ μὴ μόνον τοὺς πολεμίους ἂ μὴ καλῶς εἶχεν αἰσθῆσθαι διαφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατευομένους ἀγνοοῦντας ᾧ μαχοῦνται προενσεῖσαι τῷ Κρατερῶ, καὶ ἀποκρύψαι τὸν ἀντιστράτηγον, ἴδιον δοκεῖ τούτου τοῦ ἡγεμόνος ἔργον γενέσθαι. δῖε δὴ μὲν οὖν λόγον ὡς Νεοπτόλεμος αὐθις ἐπίοι καὶ Πίγρης, ἔχοντες ἵππεις καὶ Καππαδοκῶν καὶ Παφλαγόνων. νυκτὸς δ' ἀναζεύξαι βουλόμενος, εἶτα καταδαρθῶν, ὅψιν εἶδεν ἀλλόκοτον. (5) ἐδόκει γὰρ ὄρᾶν Ἀλεξάνδρους δύο παρασκευαζομένους ἀλλήλοις μάχεσθαι, μιᾶς ἐκάτερον ἡγούμενον φάλαγγος· εἶτα τῷ μὲν τὴν Ἀθηναῖαν, τῷ δὲ τὴν Δήμητραν βοηθοῦσαν ἐλθεῖν, γενομένου δ' ἀγῶνος ἰσχυροῦ κρατηθῆναι τὸν μετὰ τῆς Ἀθηναῖας, τῷ δὲ νικῶντι σταχῶν δρεπομένην τὴν Δήμητραν συμπλέκειν στέφανον. (6) ὑτόθεν μὲν οὖν τὴν ὄψιν εἶκαζεν εἶναι πρὸς αὐτοῦ, μαχομένου περὶ γῆς ἀρίστης καὶ τότε πολὺν καὶ καλὸν ἐχούσης ἐν κάλυκι στάχυν· ἅπαντα γὰρ κατέσπαρτο καὶ παρεῖχεν εἰρήνην πρέπουσαν ὅψιν, ἀμφιλαφῶς τῶν πεδίων κομώντων· μᾶλλον δ' ἐπερρώσθη πυθόμενος σύνθημα τοῖς πολεμίσις Ἀθηναῖαν καὶ Ἀλέξανδρον εἶναι. Δήμητραν δὴ καὶ αὐτὸς ἐδίδου σύνθημα καὶ Ἀλέξανδρον, ἀναδεισθῆναι τε πάντας ἐκέλευε καὶ καταστέφειν τὰ ὄπλα, τῶν σταχῶν λαμβάνοντας.(7) ὀρμήσας δὲ πολλάκις ἐξαγορεῦσαι καὶ φράσαι τοῖς περὶ αὐτὸν ἡγεμόσι καὶ στρατηγοῖς, πρὸς ὃν ἔμελλεν ὁ ἀγὼν ἔσεσθαι, καὶ μὴ μόνος ἐν αὐτῷ θέμενος ἀποκρύψαι καὶ κατασχεῖν ἀπόρρητον οὕτως ἀναγκαῖον, ὅμως ἐνέμεινε τοῖς λογισμοῖς καὶ διεπίστευσε τῇ γνώμῃ τὸν κίνδυνον.

**VII.** Ἀντέταξε δὲ Κρατερῶ Μακεδόνων μὲν οὐδένα, δύο δ' ἵππαρχίας ξενικάς, ὧν Φαρνάβαζος ὁ Ἀρταβάζου καὶ Φοῖνιξ ὁ Τενέδιος ἡγοῦντο, διακελευσάμενος ὀφθέντων τῶν πολεμίων ἐλαύνειν κατὰ τάχος καὶ συμπλέκεσθαι, μὴ διδόντας ἀναστροφὴν μηδὲ φωνήν, μηδὲ κήρυκα πεμπόμενον προσιεμένους. ἐδεδίει γὰρ ἰσχυρῶς τοὺς Μακεδόνας, μὴ γνωρίσαντες τὸν Κρατερὸν οἴχωνται μεταβαλόμενοι πρὸς ἐκείνον.

(4) Ancak sadece düşmanlarının kendi aleyhinde bilgi edinmelerini engellediği için değil; bilakis aynı zamanda kendisiyle birlikte sefere çıkanların kiminle savaşacaklarını bilmeden Krateros'a hücum ettikleri ve düşman generalinin adını onlardan gizlediği için, bu durum bana komutanın kendisine özgü bir yeteneğiymiş gibi geliyor. O zaman Eumenes, Neoptolemos'un Pigres'le birlikte sahip oldukları Kappadokia ve Paphlagonia süvarileriyle tekrar kendisine karşı yaklaştığı söylentisini çıkarmıştı. Geceleyin ise, ordugâhını toplayıp yola çıkmak istemesine rağmen, tekrar uykuya dalıp tuhaf bir düş gördü. (5) Zira rüyasında iki İskender'in birbirleriyle savaşmak üzere hazırlandıklarını ve ikisinden her birinin bir *phalanks* birliğini kumanda ettiğini; ardından birine Athena'nın diğerine ise, Demeter'in yardıma geldiğini; şiddetli bir çarpışmanın ardından Athena'yla birlikte olan tarafın yenilmiş olduğunu, yenen taraf için ise, Demeter'in toplamış olduğu başaklardan bir taç ördüğünü gördüğünü zannetti. (6) O zaman başakta çok ve iyi buğday tanesine sahip, son derece bereketli bir ülke uğruna savaştığı için hemen gördüğü rüyanın kendi lehine olduğunu tahmin etti:Çünkü her yere tohum ekilmişti ve her yeri kaplarcasına ovalardan uzayan mahsuller, barış zamanına yaraşan/andıran bir görüntü sergiliyordu: Düşmanların parolasının Athena ve İskender olduğunu sorup soruşturarak öğrendikten sonra ise, daha çok cesaretlendi. Bu yüzden kendisi parolayı Demeter ve İskender olarak verdi; ayrıca herkesin kendisini taçlandırmasını ve sahip oldukları silahlarını başaklarla süslemelerini emretti.(7) Bununla birlikte her ne kadar sık sık çevresindeki yöneticilere ve komutanlara kime karşı mücadele edeceğini beyan etmek ve anlatmak üzere teşebbüs etmesine ve sadece kendi içinde tutup saklamamak niyetinde olmasına rağmen, böylesine önemli bir askeri bilginin açığa vurulmaması gerekirdi; bu yüzden bu düşüncesine sadık kaldı ve bir önceki düşüncesinin kendisi için tehlikesine inandı.

**VII.**Savaş safına ise, Krateros'un karşısına Makedonlardan hiç kimseyi koymadı; düşmanın ne geri çekilmesine ne herhangi bir şey söylemesine şans tanımasını, ne de gönderdikleri bir haberciyi kabul etmelerini, bilakis düşman kuvvetleri görülünce atlı birlikleriyle süratle üzerlerine atılmalarını ve derhal yakın dövüğe girmelerini kesin emrederek Artabazos'un oğlu Pharnabazos ve Tenedoslu Phoiniks'in kumanda ettikleri iki yabancı süvari birliğini dizdi. Çünkü kendi ordusunda bulunan Makedonların; şayet Krateros'u tanırlarsa, taraf değiştirip ondan yana geçmelerinden çok korkuyordu.

(2) αὐτὸς δὲ τοὺς ἐρρωμενεστάτους ἵππους τριακοσίους εἰς ἄγημα συντάξας καὶ παρελάσας ἐπὶ τὸ δεξιόν, ἔμελλε τοῖς περὶ Νεοπτόλεμον ἐπιχειρεῖν. ὡς δὲ τὸν ἐν μέσῳ λόφον ὑπερβαλόντες ὤφθησαν ὀξεῖαν καὶ μεθ' ὀρμῆς σφοδροτέρας ποιούμενοι τὴν ἔφοδον, ἐκπλαγεῖς ὁ Κρατερός καὶ πολλὰ λοιδορήσας τὸν Νεοπτόλεμον, ὡς ἐξηπατημένος ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς τῶν Μακεδόνων μεταβολῆς, ἐγκελευσάμενος ἀνδραγαθεῖν τοῖς περὶ αὐτὸν ἡγεμόσιν ἀντεξήλασε. (3) Γενομένης δὲ τῆς πρώτης συρράξεως βαρείας καὶ τῶν δοράτων ταχὺ συντριβέντων, τοῦ δ' ἀγῶνος ἐν τοῖς ξίφεσιν ὄντος, οὐ κατασχίνας ὁ Κρατερός τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ πολλοὺς μὲν καταβαλὼν, πολλάκις δὲ τρεψάμενος τοὺς ἀντιτεταγμένους, τέλος δὲ πληγεῖς ὑπὸ Θρακὸς ἐκ πλαγίων προσελάσαντος, ἀπερρῦη τοῦ ἵππου. (4) πεσόντα δ' αὐτὸν οἱ μὲν ἄλλοι παρήλασαν ἀγνοοῦντες, Γοργίας δὲ <εἰς> τῶν Εὐμενοῦς στρατηγῶν ἔγνω τε καὶ καταβὰς περιέστησε φρουρὰν τῷ σώματι κακῶς ἤδη διακειμένου καὶ δυσθανατοῦντος. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Νεοπτόλεμος Εὐμενεῖ συνήρχετο. μισοῦντες γὰρ ἀλλήλους πάλαι καὶ δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν μὲν δυσὶν ἀναστροφαῖς οὐ κατείδον, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ γνωρίσαντες εὐθὺς ἤλαυνον, σπασάμενοι τὰ ἐγχειρίδια καὶ βοῶντες. (5) τῶν δ' ἵππων ἐξ ἐναντίας βία συμπεσόντων ὡσπερ τριήρων, τὰς ἡνίας ἀφέντες ἀλλήλων ἐπεδράξαντο ταῖς χερσί, τὰ τε κράνη περισπῶντες καὶ περιρρηγνύντες ἐκ τῶν ἐπωμίδων τοὺς θώρακας. πρὸς δὲ τὸν σπαραγμὸν ὑπεκδραμόντων ἅμα τῶν ἵππων, ἀπορρυνέντες εἰς γῆν καὶ περιπεσόντες ἀλλήλοις, ἐν λαβαῖς ἦσαν καὶ διεπάλαιον. (6) εἶτα ὁ μὲν Εὐμενῆς τοῦ Νεοπτολέμου προεξανισταμένου τὴν ἰγνύαν ὑπέκοψεν, αὐτὸς εἰς ὄρθον φθάσας καταστήναι, ὁ δὲ Νεοπτόλεμος εἰς θάτερον ἐρειασάμενος γόνου, θάτερον δὲ πεπηρωμένος, ἡμύνετο μὲν εὐρώστως κάτωθεν, οὐ θανασίμους δὲ πληγὰς ὑποφέρων, πληγεῖς δὲ παρὰ τὸν τράχηλον, ἔπεσε καὶ παρείθη. (7) τοῦ δ' Εὐμενοῦς δι' ὀργὴν καὶ μῖσος παλαιὸν τὰ θ' ὄπλα περισπῶντος αὐτοῦ καὶ κακῶς λέγοντος, ἔτι τὸ ξίφος ἔχων ἔλαθεν ὑπὸ τὸν θώρακα τρώσας, ἢ παρέψαυσε τοῦ βουβῶνος ἀποβάς. ἡ δὲ πληγὴ μᾶλλον ἐφόβησεν ἢ ἔβλαψε τὸν Εὐμενῆ, δι' ἀσθένειαν ἀμυδρὰ γενομένη.

(2) Bizzat kendisi ise, en seçkin süvarilerden üç yüz kişilik bir bölüğü düzenledikten sonra, ordunun sağ kanadına doğru ilerledi; zira onlarla Neoptolemos'un üzerine saldırmayı tasarlıyordu. Eumenes'in kuvvetlerinin iki ordunun ortasındaki tepeyi aşip süratli ve daha şiddetli bir hamleyle saldırı yapmak amacıyla ilerledikleri görülünce, şaşırان Krateros, Makedonların saf değiştireceği konusunda onun tarafından aldatılmış olduğu için Neoptolemos'a ağır hakaretler ettikten sonra, kendi çevresindeki komutanlarını cesur olmaları için cesaretlendirip düşmanın üzerine saldırdı. (3) İlk çarpışmanın şiddetli olması ve mızrakların çabucak kırılmasının ardından, savaş kılıçlarla devam ederken Krateros, İskender'i küçük düşürmeyip; bilakis birçok düşmanı öldürüp, çoğunlukla kendisine karşı koyan safları bozguna uğrattıktan sonra, sonunda at üstünde yandan saldıran bir Trakyalı tarafından vurularak atından düşürüldü. (4) Krateros yere düştükten sonra diğerleri onun kim olduğunu bilmediklerinden atlarıyla yanından geçip gittiler, Eumenes'in komutanlarından bir tek Gorgias onu tanıdı, atından inip artık çoktan kötü durumdayken ve can çekişirken vücuduna muhafızlık yaptı. Bu sırada ise, Neoptolemos, Eumenes'e hücum ediyordu. Her ne kadar birbirlerinden eskiden beri nefret etmelerine ve öfkeye sahip olmalarına rağmen, iki hücum sırasında da birbirlerini göremediler, üçüncüsünde ise tanıdıktan sonra, derhal kılıçlarını çekip bağırarak at üzerinde hücum ettiler. (5) Atları birbirleriyle tıpkı *trieres*'ler gibi şiddetle çarpıştıktan sonra, hem karşılıklı miğferlerini çekip çıkarmaya hem de omuzlarından zırhlarını koparmaya çalışarak dizginleri bırakıp elleriyle birbirlerini yakaladılar. Onlar mücadele ederken atları kaçınca, yere düşüp birbirlerinin üzerine saldırarak boğaz boğaza geldiler ve güreşmeye devam ettiler.(6) Ardından Eumenes, Neoptolemos'un kendisinden daha önce ayağa kalkmaya çalıştığı sırada, bizzat kendisi rakibinden daha önce ayağa kalkıp hamle yaptığı için onun dizinin arkasındaki iki kırıştan birini kesti, Neoptolemos ise, iki dizinden biri yaralanmış olduğundan dolayı, diğer dizine dayanıp güçlü bir şekilde alttan kendini savunuyordu; fakat öldürücü darbeleri savuşturamayıp ensesinden vurulunca yere düştü ve boylu boyunca yere uzandı. (7) Eumenes öfke nedeniyle ve eski nefretinden dolayı bir yandan onun silahlarını soyup diğer yandan kötü sözler söylerken, hala bir kılıca sahip olan Neoptolemos zırhının altından onu yaralayınca farkına varmadı ve kasiğine ulaşarak oraya yavaşça dokundu.

Σκυλεύσας δὲ τὸν νεκρόν, εἶχε μὲν χαλεπῶς, ὑπὸ τραυμάτων μηρούς καὶ βραχίονας διακεκομμένος, ὅμως δ' ἀναβληθεὶς ἐπὶ τὸν ἵππον ἐδίωκε πρὸς θάτερον κέρας, ὡς ἔτι συνεστώτων τῶν πολεμίων. (8) πυθόμενος δὲ τὴν Κρατεροῦ τελευτὴν καὶ προσελάσας, ὡς εἶδεν ἐμπνέοντα καὶ συνιέντα, καταβάς ἀπεδάκρυσσε, καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλε, καὶ πολλὰ μὲν ἔλοιδόρησε τὸν Νεοπτόλεμον, πολλὰ δ' ἐκείνον μὲν ᾤκτίσατο τῆς τύχης, αὐτὸν δὲ τῆς ἀνάγκης, δι' ἣν ἀνδρὶ φίλῳ καὶ συνήθει ταῦτα πεισόμενος ἦ δράσων συνηνέχθη.

**VIII.** Ταύτην τὴν μάχην Εὐμενῆς ἡμέραις δέκα σχεδὸν τι μετὰ τὴν προτέραν ἐνίκησε· καὶ δόξη μὲν ἦρθη μέγας ἀπ' αὐτῆς, ὡς τὰ μὲν σοφία τὰ δ' ἀνδρεία κατειργασμένοι, φθόνον δὲ πολὺν ἔσχε καὶ μῖσος ὁμαλῶς παρά τε τοῖς συμμάχοις καὶ τοῖς πολεμίοις, ὡς ἔπηλυς ἀνὴρ καὶ ξένος ὄπλοις καὶ χερσὶ τῶν Μακεδόνων τὸν πρῶτον αὐτῶν καὶ δοκιμώτατον ἀνηρηκῶς. (2) ἀλλ' εἰ μὲν ἔφθη Περδίκκας πυθόμενος τὴν Κρατεροῦ τελευτὴν, οὐκ ἂν ἄλλος ἐπρώτευσσε Μακεδόνων· νυνὶ δ' ἀνηρημένου Περδίκκου κατὰ στάσις ἐν Αἰγύπτῳ δυσὶν ἡμέραις πρότερον, ἦκεν οὗτος ὁ περὶ τῆς μάχης λόγος εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ πρὸς ὀργὴν εὐθύς οἱ Μακεδόνες θάνατον τοῦ Εὐμενοῦς κατέγνωσαν. ἀπεδείχθη δὲ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς αὐτὸν Ἀντίγονος μετ' Ἀντίπατρου στρατηγός. (3) Ἐπεὶ δ' Εὐμενῆς τοῖς βασιλικοῖς ἵπποφορβίοις περὶ τὴν Ἰδην νεμομένοις ἐπιτυχῶν καὶ λαβῶν ἵππους ὅσων ἔχρηζε τοῖς ἐπιμεληταῖς τὴν γραφὴν ἔπεμψε, λέγεται γελάσαι τὸν Ἀντίπατρον καὶ εἰπεῖν, ὅτι θαυμάζει τὸν Εὐμενῆ τῆς προνοίας, ἐλπίζοντα λόγον αὐτοῖς ἀποδώσειν τῶν βασιλικῶν ἢ λήψεσθαι παρ' αὐτῶν. (4) περὶ δὲ τὰς Σάρδεις ἐβούλετο μὲν ἱπποκρατῶν ὁ Εὐμενῆς τοῖς Λυδοῖς ἐναγωνίσασθαι πεδίοις, ἅμα καὶ τῇ Κλεοπάτρῃ τὴν δύναμιν ἐπιδειξάι φιλοτιμούμενος· αὐτῆς δ' ἐκείνης δεηθείσης (ἐφοβεῖτο γὰρ αἰτίαν τινὰ λαβεῖν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον) ἐξήλασεν εἰς τὴν ἄνω Φρυγίαν καὶ διεχείμαζεν ἐν Κελαιναῖς· ὅπου τῶν μὲν περὶ τὸν Ἀλκέταν καὶ Πολέμωνα καὶ Δόκιμον ὑπὲρ ἡγεμονίας διαφιλοτιμούμενον πρὸς αὐτόν, "τοῦτ' ἦν", ἔφη, "τὸ λεγόμενον, ὀλέθρου δ' οὐθεις λόγος".



Neoptolemos'un ölü vücudundan silahlarını soyduktan sonra, bacaklarından ve kollarından almış olduğu darbeler yüzünden güçlükle hareket etmesine rağmen, gene de kendini atının üzerine çekip, hala düşmanların karşı koyduklarını sandığından aceleyle diğer kanada gitti. (8) Fakat Krateros'un sonunu sorup soruşturarak öğrenip, atıyla oraya gidince, onun nefes alıp verdiğini ve şuurunun hala yerinde olduğunu gördü, atından inip acı içinde ağladı ve onun sağ elini kendi avucunun içine aldı, birçok bakımdan Neoptolemos'u suçladı ve birçok bakımdan ise, Krateros'un kaderine feryat etti ve kendisi ise, zorunluluktan; bu zorunluluk nedeniyle dostu ve yoldaşı olan bir kişiye karşı ya bu şeyleri yapmak ya da bu şeylerden zarar görmek üzere çarpışmıştı.

VIII.Eumenes bu savaşı bir önceki savaşının ardından yaklaşık on gün sonra kazandı: Birini bilgeliğiyle diğerini cesaretiyle başardığı için bu savaşta ününe ün kattı, bununla birlikte başka yerden gelen ve yabancı bir adam olarak Makedonların silahlarıyla ve elleriyle onların ilk ve en önde gelen komutanını öldürdüğü için, hem müttefikleri hem de düşmanları nezdinde eşit derecede büyük bir kıskançlığa ve düşmanlığa sahip oldu.(2) Ancak Perdikkas, Krateros'un ölümünü zamanında öğrenebilseydi, Makedonların arasından bir başkası başkomutanlığı alamazdı; bununla birlikte Mısır'da kendisine karşı ayaklanan askerlerinin Perdikkas'ı öldürmesinden iki gün sonra bu savaşa ilişkin haber ordugâha ulaştı ve bu yüzden Makedonlar hemen öfkeyle Eumenes'i ölüme mahkûm ettiler. Antigonos ise, Antipatros'la birlikte Eumenes'e karşı yapılacak olan savaşın komutanlığına atandı. (3) Eumenes, Ida çevresinde otlamakta olan krallara ait at sürüsüne şans eseri rastlayınca onlar arasından ihtiyacı kadar atı aldı ve *epimeletes*'lere (idarecilere) bir mektup gönderdi: Bunun üzerine Antipatros'un güldüğünü ve kraliyet mallarına ilişkin olarak onlara hesap vereceğini ya da onlardan alınacağını umduğu için, Eumenes'in öngörüsüne hayran kaldığını söylediğini anlatırlar. (4) Eumenes süvari bakımından üstün olması sebebiyle Lydia ovalarında Sardis civarında savaşmak ve aynı zamanda Kleopatra'ya askeri birliğini göstermek istiyordu; ancak bizzat prensesin ricası üzerine (zira Kleopatra, Antipatros'a herhangi bir şikâyet sebebi vermekten korkuyordu) Yukarı Phrygia'ya doğru ilerledi ve Kelainai'da kışladı.Orada Alketas, Polemon ve Dokimos başkomutanlık üzerine kendisiyle rekabet ettikleri esnada "söylenen şey bu idi" dedi, "yıkımın ise hiç hesabı yapılmaz".

(5) τοῖς δὲ στρατιώταις ὑποσχόμενος ἐν τρισὶν ἡμέραις τὸν μισθὸν ἀποδώσειν, ἐπίπρασεν αὐτοῖς τὰς κατὰ τὴν χώραν ἐπαύλεις καὶ τετραπυργίας, σωμάτων καὶ βοσκημάτων γεμούσας. ὁ δὲ πριάμενος ἡγεμῶν τάγματος ἢ ξεναγός ὄργανα καὶ μηχανὰς τοῦ Εὐμενοῦς παρέχοντος ἐξεπολιόρκει· καὶ πρὸς τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν οἱ στρατιῶται διενέμοντο τῶν ἀλίσκομένων ἕκαστον. (6) ἐκ δὴ τούτου πάλιν ὁ Εὐμενῆς ἠγαπάτο· καὶ ποτε γραμμάτων ἐν τῷ στρατοπέδῳ φανέντων ἃ διέρριψαν οἱ τῶν πολεμίων ἡγεμόνες, ἑκατὸν τάλαντα καὶ τιμὰς διδόντες τῷ κτείναντι τὸν Εὐμενῆ, σφόδρα παρωξύνθησαν οἱ Μακεδόνες, καὶ δόγμα ποιῶνται χιλίους τῶν ἡγεμονικῶν περὶ αὐτὸν αἰεὶ δορυφοροῦντας εἶναι καὶ φυλάττειν ἐν περιόδῳ καὶ παρανυκτερεύειν. (7) οἱ δ' ἐπειθοντο, καὶ τιμὰς ἠγάπων παρ' αὐτοῦ λαμβάνοντες ἅς οἱ φίλοι παρὰ τῶν βασιλέων. ἐξῆν γὰρ Εὐμενεὶ καὶ καυσίας ἀλουργεῖς καὶ χλαμύδας διανέμειν, ἥτις ἦν δωρεὰ βασιλικωτάτη παρὰ Μακεδόσι.

IX. ὁ δ' ἀληθῶς μεγαλόφρων καὶ βέβαιος ἐν τοῖς σφάλμασι μᾶλλον καὶ ταῖς δυσημερίαις ἀναφέρων γίνεται κατάδηλος, ὥσπερ Εὐμενῆς. (2) πρῶτον μὲν γὰρ ἐν Ὀρκυνίοις τῆς Καππαδοκίας ἠττηθεὶς ὑπ' Ἀντιγόνου διὰ προδοσίαν καὶ διωκόμενος, οὐ παρήκε τὸν προδότην ἐκ τῆς φυγῆς διαπεσεῖν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ συλλαβὸν ἐκρέμασε. Φεύγων δὲ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν τοῖς διώκουσι μετέβαλε λαθῶν καὶ παραλλάξας, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον οὗ τὴν μάχην συνέβη γενέσθαι, κατεστρατοπέδευσε, συναγαγὼν <δὲ> τοὺς νεκροὺς καὶ τῶν ἐν κύκλῳ κωμῶν τὰ θυρώματα κατασχίσας ἔκαυσεν ἰδίᾳ μὲν ἡγεμόνας, ἰδίᾳ δὲ τοὺς πολλοὺς, καὶ πολυάνδρια χώσας ἀπῆλθεν, ὥστε καὶ τὸν Ἀντίγονον ὕστερον ἐπελθόντα θαυμάζειν τὸ θάρσος αὐτοῦ καὶ τὴν εὐστάθειαν.

(5) Askerlerine ise, üç gün içinde ücretlerini ödeyeceğine dair söz verdikten sonra, onlara köleler ve sürülerin dolu olduğu ülkedeki çiftlikleri ve kaleleri sattı. Böylelikle satın almış olan her bir *phalanks* komutanı ya da paralı asker lideri, Eumenes'in temin ettiği alet ve savaş makinelerini kullanarak yerleşim yerlerini ve kaleleri kuşatarak ele geçirdi; böylelikle askerler kendilerine borçlu olunan ücretin karşılığı olarak, zapt edilen mal-mülklerin her birini kendi aralarında paylaştılar. (6) Bu yüzden, Eumenes yeniden askerler arasında üstün tutuldu; o zaman düşmanların komutanları Eumenes'i öldürene 100 *talanta* ve onurlar verileceğini bildiren mektuplar dağıttılar, bununla birlikte bu mektupları ordugâhta buldukları zaman, Makedonlar son derece sinirlendiler ve seçme askerlerden oluşan 1.000 kişilik muhafız kitasının her zaman onun yanında muhafızlık yapmasını ve gittiği her yerde onu korumasını ve onun yanında gecelemesini kararlaştırdılar. (7) Onlar bu kararnameyi bildirdiler ve dostların krallardan onurlar aldıkları gibi onlar da ondan aldıkları onurlara memnun oluyordular. Çünkü Eumenes, Makedonların nezdinde krallığa ait özel bir hediye olan erguvan rengi şapkaların ve askeri pelerinlerin dağıtılmasına müsaade ediyordu.

**IX.** Gerçekten talihli olmak, doğası bakımından aşağı seviyelerde olanları yüksek düşüncelerle yükseltir, öyle ki hayatları dikkatle incelendiğinde onlara dair büyüklük ve haşmetin başardıkları işlerden kaynaklandığı görülür: Gerçek anlamda ise, yüce gönüllü ve sağlam karakterli olan biri, tıpkı Eumenes'te olduğu gibi, daha çok başarısızlıklar ve felaketler karşısındaki davranışla açığa çıkar. (2) İlk Kappadokia'daki Orkynioi'da ihanet nedeniyle Antigonos tarafından yenilmesinin ardından<sup>b</sup>, hainin kaçarak düşmanın safına geçişine onu takip ederek izin vermedi; bilakis onu ele geçirdikten sonra astı. Kendisini takip eden düşmanlarından kaçarken onlara fark ettirmeden ters istikamete döndü ve yanlarından geçip onları ekarte ettikten sonra, tekrar savaşın vuku bulduğu yere geldi ve orada ordugâh kurdu. Ölülerini bir araya getirip ve civardaki köylerden kapı kanatlarını kırıp aldıktan sonra, komutanlarının bedenlerini ayrı, birçok diğer askerinin bedenlerini ise, ayrı yığınlar üzerinde yaktı ve küllerinin üzerine toprak yığmak suretiyle mezarlar inşa edip, oradan ayrıldı; öyle ki, Antigonos daha sonradan oraya gelince onun cesaretine ve metanetine hayran kaldı.

(3) Ἐπειτα ταῖς ἀποσκευαῖς τοῦ Ἀντίγονου περιπεσών, καὶ λαβεῖν ῥαδίως δυνάμενος πολλὰ μὲν ἐλεύθερα σώματα, πολλὴν δὲ θεραπείαν καὶ πλοῦτον, ἐκ πολέμων τοσοῦτων καὶ λεηλασιῶν ἠθροισμένον, ἔδρασε μὴ καταπλησθέντες ὠφελείας καὶ λαφύρων οἱ σὺν αὐτῷ βαρεῖς γένωνται πρὸς τὴν φυγὴν καὶ μαλακώτεροι τὰς πλάνας ὑπομένειν καὶ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ μάλιστα τοῦ πολέμου τὰς ἐλπίδας εἶχεν, ὡς ἀποστρέψων τὸν Ἀντίγονον. (4) ἐπεὶ δ' ἄντικρυς χαλεπὸν ἦν ἀποτρέπειν Μακεδόνας χρημάτων ἐν ἐφικτῷ παρόντων, ἐκέλευσε θεραπεύσαντας αὐτοὺς καὶ τοῖς ἵπποις χιλὸν ἐμβάλοντας οὕτω βαδίζειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, αὐτὸς δὲ πέμπει κρύφα πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς ἀποσκευῆς τῶν πολεμιῶν Μένανδρον, ὡς κηδόμενος αὐτοῦ φίλου γεγονότος καὶ συνήθους, φυλάξασθαι παραινῶν καὶ ἀναχωρῆσαι τὴν ταχίστην ἐκ τῶν ἐπιδρόμων καὶ ταπεινῶν πρὸς τὴν ἐγγὺς ὑπώρειαν ἄφιππον οὔσαν καὶ κυκλώσεις οὐκ ἔχουσαν. (5) τοῦ δὲ Μενάνδρου ταχὺ συμφρονήσαντος τὸν κίνδυνον καὶ ἀνασκευασαμένου, κατασκόπους ἔπεμπεν ὁ Εὐμενῆς φανερώς καὶ παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις ὀπλιζέσθαι καὶ τοὺς ἵππους ἐγχαλινοῦν, ὡς προσάξων τοῖς πολεμίοις, τῶν δὲ κατασκόπων ἀπαγγειλάντων ὅτι παντάπασιν ὁ Μένανδρος ἀληπτος εἶη καταπεφευγὼς εἰς τόπους χαλεπούς, ἄχθεσθαι προσποιούμενος ὁ Εὐμενῆς ἀπῆγε τὴν στρατιάν. (6) λέγεται δέ, τοῦ Μενάνδρου ταῦτα μαρτυρήσαντος πρὸς τὸν Ἀντίγονον, καὶ τῶν Μακεδόνων ἐπαινούντων τὸν Εὐμενῆ καὶ φιλανθρωπότερον διατεθέντων, ὅτι καὶ παῖδας αὐτῶν ἀνδραποδίσασθαι καὶ γυναῖκας αἰσχῦναι παρόν, ἐφείσατο καὶ παρήκεν, "Ἄλλ' ἐκεῖνός γε," φάναι τὸν Ἀντίγονον, "οὐχ ὑμῶν, ὦ μακάριοι, κηδόμενος παρήκεν, ἀλλ' αὐτῷ φεύγοντι δεδιὼς περιθεῖναι πέδας τοσαύτας".

X. Ἐκ τούτου πλανώμενος ὁ Εὐμενῆς καὶ ὑποφεύγων ἔπεισε τοὺς πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀπελθεῖν, εἴτε κηδόμενος αὐτῶν εἴτ' ἐφέλκεσθαι μὴ βουλόμενος ἐλάττονας μὲν τοῦ μάχεσθαι, πλείονας δὲ τοῦ λανθάνειν ὄντας, καταφυγῶν δ' εἰς Νῶρα, χωρίον ἐν μεθορίῳ Λυκαονίας καὶ Καππαδοκίας, μετὰ πεντακοσίων ἰπέων καὶ διακοσίων ὀπλιτῶν, κἀντεῖθεν αὐθις, ὅσοι τῶν φίλων ἐδεήθησαν ἀφεθῆναι, τοῦ χωρίου τὴν χαλεπότητα καὶ τῆς διαίτης τὴν ἀνάγκην οὐ φέροντες, πάντας ἀσπασάμενος καὶ φιλοφρονηθεὶς ἀπέπεμψεν.

(3) Ardından Antigonos'un ordu yüklerine saldırıp pek çok savaş ve yağmalardan toplanılmış olan serveti, birçok özgür insanı ve köleyi ele geçirmeye kolayca muktedir olabilirdi. Ancak vurgun ve ganimet yüklüken, askerlerin kendisiyle birlikte kaçmak için ağır olmalarından, zamana ve yürüyüşlere katlanmaya mecelleri kalmamalarından korktu. Bu yüzden özellikle Antigonos'u geri püskürtmek için savaşın olmasını ümit ediyordu. (4) Erişebilecekleri düzeyde yakınlarında olan servetlerin karşısında Makedonların zapt edilmesi zordu, bu yüzden düşmanların üzerine yürümek için askerlerine kendilerine çeki düzen vermelerini ve atlarına taze yem koymalarını emretti. Ardından bir zamanlar kendisinin dostu ve yoldaşı olan düşmanların eşyasından sorumlu Menandros'a endişelendiği için baskınlardan ve süvari için erişilebilir dağ eteği yakınlarındaki alçak yerlerden sakınmasını ve süvariler tarafından kuşatılmaması için süratle geri çekilmesini tavsiye eden gizli bir mesaj gönderdi. (5) Menandros'un süratle tehlikeyi kavrayıp firar etmesinin ardından, Eumenes açıkça gözcülerini gönderdi, ayrıca düşmanlara karşı yürümek için, askerlerine silahlanmaları ve atlarını dizginlemelerini haber verdi. Fakat gözcülerin Menandros'un tamamıyla yakalanması güç, zor mevkilere sığınmış olduğunu haber verdikleri zaman Eumenes canı sıkılmış gibi davranarak askerlerini götürdü. (6) Rivayet edilir ki, Menandros'un bu şeyleri Antigonos'a görgü şahidi olarak anlatmasının ardından, Makedonların Eumenes'i övüp, kendilerinin çocuklarını köleleştirmek ve karılarının namuslarını kirletmek yerine onları esirgediği ve serbest bıraktığı için, ona karşı daha insancıl niyetler beslemeye başladıkları zaman, bu fikre karşı Antigonos: *"Ey benim mutlu adamlarım! O adam gerçekte, onları sizlere olan saygısından serbest bırakmadı; bilakis kaçarken böylesine ayak bağlarının kendisine yük olmasından korktuğu için serbest bıraktı"* dedi.

**X.**Bundan sonra çevrede dolaşan ve düşmandan yakasını kurtarmaya çalışan Eumenes, ister onlar adına endişelendiği isterse düşmanla savaşmak için çok az; fakat düşmanın dikkatinden kaçmak için ise, çok fazla sayıda olan askeri peşinden sürüklemek istemediği için, askerlerinin büyük bir kısmını kendisinden ayrılmaya ikna etti. Lykaonia ve Kappadokia bölgelerinin sınırındaki kaleye; Nora'ya 500 süvari ve 200 ağır silahlı askerle sığındıktan sonra, buradan dahi tekrar, kalenin sert koşulları ve yaşam tarzının güçlüğüne katlanamayan dostlarından bazıları gitmek için izin istediler, hepsini sevgiyle kucaklayıp ve dostane davrandıktan sonra gönderdi.

(2) ὡς δ' ἐπελθὼν ὁ Ἀντίγονος εἰς λόγους αὐτὸν ἐκάλει πρὸ τῆς πολιορκίας, ἀπεκρίνατο πολλοὺς εἶναι τοὺς Ἀντιγόνου φίλους καὶ μετ' Ἀντιγόνον ἡγεμόνας, ὧν δ' αὐτὸς προπολεμεῖ μηδένα λείπεσθαι μετ' αὐτόν· ὁμήρους δὲ πέμπειν ἐκέλευσεν, εἰ χρῆζει διὰ λόγων αὐτῷ γενέσθαι. τοῦ δ' Ἀντιγόνου κελεύοντος ὡς κρεῖττονι λαλεῖν, "οὐδένα", εἶπεν, "ἔμαντοῦ κρεῖττονα νομίζω, μέχρι ἂν ὦ τοῦ ξίφους κύριος". (3) ὅμως δὲ πέμψαντος τοῦ Ἀντιγόνου τὸν ἀδελφιδοῦν Πτολεμαῖον εἰς τὸ χωρίον, ὥσπερ ἤξιωσεν ὁ Εὐμενῆς, κατέβη, καὶ περιβαλόντες ἀλλήλους ἠσπάσαντο φιλικῶς καὶ οἰκειῶς, ἅτε δὴ ἀλλήλοις κεχρημένοι πολλὰ καὶ συνήθεις γεγονότες. Λόγων δὲ γενομένων πολλῶν καὶ τοῦ Εὐμενοῦς οὐχ ὑπὲρ ἀσφαλείας μεμνημένου καὶ διαλύσεως, ἀλλὰ καὶ τὰς σατραπείας ἀξιοῦντος αὐτῷ βεβαιοῦσθαι καὶ τὰς δωρεὰς ἀποδίδοσθαι, θαῦμα τοὺς παρόντας εἶχε τὸ φρόνημα καὶ τὴν εὐτολίμιαν ἀγαμένου. (4) ἅμα δὲ πολλοὶ συνέτρεχον τῶν Μακεδόνων ἰδεῖν ὅστις ἐστὶ τὸν Εὐμενῆ ποθοῦντες· οὐ γὰρ ἑτέρου λόγος ἦν τοσοῦτος ἐν τῷ στρατῷ μετὰ τὴν τοῦ Κρατεροῦ τελευτήν. δείσας δ' ὁ Ἀντίγονος ὑπὲρ αὐτοῦ, μὴ τι πάθη βίαιον, πρῶτον μὲν ἀπηγόρευε μὴ προσίεναι βῶων, καὶ τοῖς λίθοις ἔβαλλε τοὺς ἐπιφερομένους, τέλος δὲ ταῖς χερσὶ τὸν Εὐμενῆ περιβαλὼν καὶ τὸν ὄχλον ἀπερύκων τοῖς δορυφόροις, μόλις εἰς τὸ ἀσφαλὲς ἀποκατέστησε.

**XI.** Τούντεῦθεν ὁ μὲν περιτειχίσας τὰ Νῶρα καὶ φρουρὰν καταλιπὼν, ἀνέξευξεν· Εὐμενῆς δὲ πολιορκούμενος ἐγκρατῶς, τοῦ χωρίου γέμοντος σίτον καὶ ὕδωρ ἄφθονον καὶ ἄλας καὶ ἄλλο <δὲ> μηδὲν ἔχοντος ἐδώδιμον μηδ' ἠδυσμα πρὸς τὸν σίτον, ἐκ τῶν παρόντων ὅμως κατεσκεύαζε τοῖς συνοῦσιν ἰλαρὰν τὴν διαίταν, ἐν μέρει τε παραλαμβάνων πάντας ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τράπεζαν, καὶ τὸ συσσίτιον ὁμίλια χάριν ἐχούση καὶ φιλοφροσύνην ἐφιδύων. (2) ἦν δὲ καὶ τὸ εἶδος ἡδύς, οὐ πολεμικῶ καὶ τετριμμένῳ δι' ὄπλων ἐοικώς, ἀλλὰ γλαφυρὸς καὶ νεοπρεπῆς καὶ πᾶν τὸ σῶμα διηρθρωμένος ὡς ὑπὸ τέχνης ἀκριβῶς τοῖς μέλεσι, θαυμαστὴν συμμετρίαν ἔχουσιν· εἰπεῖν δ' οὐ δεινός, αἰμύλος δὲ καὶ πιθανός, ὡς ἐκ τῶν ἐπιστολῶν συμβάλλειν ἐστίν.

(2) Antigonos, Nora önlerine gelip kenti kuşatmaya başlamadan önce onu müzakereye çağırduğunda, Antigonos'un birçok dostlarının ve kendisinden sonra birçok komutanlarının olduğunu, kendi tarafındakilerden ise, bizzat kendisinin savaştığı için, kendisinden sonra komutayı bırakacak kimse olmadığını cevap verdi; eğer kendisiyle müzakere yapmak istiyorsa, rehineleri göndermesini emretti. Bunun ardından Antigonos, sanki daha üstün biriymiş gibi, onunla konuşmak isteyince, *"kılıcımın efendisi olabildiğim müddetçe, hiç kimsenin kendimden daha üstün olduğuna inanmıyorum"* dedi. (3) Bu yüzden, tıpkı Eumenes'in talep ettiği gibi, Antigonos'un yeğeni Ptolemaios'u Nora Kalesi'ne göndermesinden sonra, onunla buluşmak üzere aşağı indi, eskiden birbirlerine çok yakın arkadaş ve dost olduklarından, dostça ve şefkatle birbirlerini kucaklayarak selamlaştılar. Kendi emniyeti ve barış üzerine hiç konuşmadığı uzun süren görüşmeler sırasında, Eumenes bilakis kendisine layık görülen satraplıkların onanmasını ve hediyelerin geri verilmesini hatırlattığı zaman, orada hazır bulunanlar onun azmine ve kararlılığına gıpta ederek hayran kaldılar. (4) Bu sırada Makedonların birçoğu Eumenes'in nasıl biri olduğunu görmek istediklerinden koşarak geldiler; zira Krateros'un ölümünden sonra, orduda herhangi biri hakkında bu kadar çok konuşulmamıştı. Bunun üzerine Antigonos onun herhangi bir şiddete maruz kalmasından korktuğu için ilk önce bağırarak askerlerinin yaklaşmalarını yasakladı ve aceleyle üzerlerine doğru gelenlere taşlar fırlattı, sonunda elleriyle Eumenes'i kucakladı, mızraklı korumalarıyla kalabalığı uzak tuttu ve güçlkle Eumenes'i emniyetli bir yere götürdü.

**XI.** Ardından Antigonos Nora'nın etrafını surla çevirip onu muhafaza etmek için yeterli sayıda asker bıraktıktan sonra geri çekildi; hububatı, bol miktarda suyu ve tuzu dolu olmasına karşın ne yenilebilir başka bir şeyi ne de ekmek için katığı olan kalede, Eumenes sıkı bir şekilde kuşatılmış olmasına rağmen, gene de elindekilerden arkadaşları için hoş bir yaşam tarzı sağladı, sırayla çevresindekilerden herkesi kendi masasına davet etti, yemeği konuşmasıyla ve dostane muhabbetiyle süsleyerek hoş kılıyordu. (2) Hoş bir görünüşü vardı, savaşta ve silahlarla yıpranmış biri gibi değildi; bilakis zarif ve dinç, bütün vücudu sanki estetik açıdan oranlanmışçasına birbiriyle fevkalade uyumlu uzuvlara sahipti, hitabeti ise, mükemmel olmamakla birlikte, gene de mektuplarından bir araya getirildiği üzere tatlı dilli ve ikna ediciydi.

(3) Ἐπεὶ δὲ τοὺς σὺν αὐτῷ πολιορκουμένους ἢ στενοχωρία μάλιστα πάντων ἐβλαπτεν, ἐν οἰκίμασι μικροῖς καὶ τόπῳ δυοῖν σταδίον ἔχοντι τὴν περίμετρον ἀναστρεφομένους, τροφήν δ' ἀγυμνάστους μὲν αὐτοὺς λαμβάνοντας, ἀργοῖς δὲ τοῖς ἵπποις προσφέροντας, οὐ μόνον τὸν ἄλυν αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἀπραξίας μαραινόμενων ἀπαλλάξαι βουλόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς φυγὴν, εἰ παραπέσοι καιρὸς, ἀμῶς γέ πως ἠσκημένοι χρήσασθαι, (4) τοῖς μὲν ἀνθρώποις οἶκον, ὃς ἦν μέγιστος ἐν τῷ χωρίῳ, δεκατεσσάρων πηχῶν τὸ μῆκος, ἀπέδειξε περίπατον, κατὰ μικρὸν ἐπιτείνειν τὴν κίνησιν κελεύων· τῶν δ' ἵππων ἕκαστον ῥυτῆρσι μεγάλοις εἰς τὴν ὄροφην ἀναδεδεμένοις ὑποζώσας ἐκ τῶν περὶ τὸν αὐχένα μερῶν ἐμετεώριζε καὶ παρήγειρε διὰ τροχίλιας, ὥστε τοῖς μὲν ὀπισθίοις σκέλεσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρείδεσθαι, τοῖς δ' ἐμπροσθίοις ποσὶν ἀκρωνύχους ἐπιψαύειν. (5) Οὕτω δ' ἀνηρημένους οἱ ἵπποκόμοι παρεστῶτες ἅμα ταῖς τε κραυγαῖς καὶ ταῖς μᾶστιξιν ἐπηρέθιζον· οἱ δ' πιμπλάμενοι θυμοῦ καὶ ὀργῆς τοῖς μὲν ὀπισθίοις ἐνήλλοντο καὶ διεσκίρτων σκέλεσι, τοῖς δὲ μετεώροις ἐφίεμενοι στηρίσασθαι καὶ κροτοῦντες τὸ ἔδαφος κατετείνοντο πᾶν τὸ σῶμα καὶ πολὺν ἠφίεσαν ἰδρώτα καὶ σταλαγμόν, οὔτε πρὸς τάχος οὔτε πρὸς ῥώμην γυμναζόμενοι κακῶς. Τὰς δὲ κριθὰς ἐνέβαλλον αὐτοῖς ἐπισημένας, ἵνα κατεργάζωνται θάττον καὶ πέττωσι βέλτιον.

**XII.** Ἦδη δὲ τῆς πολιορκίας χρόνον λαμβανούσης Ἀντίγονος τεθνηκέναι πυνθανόμενος Ἀντίπατρον ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τεταράχθαι τὰ πράγματα, Κασάνδρου καὶ Πολυσπέρχοντος διαφορομένων, οὐδὲν ἔτι μικρὸν ἐλπίζων, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ τὴν ὅλην περιβαλλόμενος ἡγεμονίαν, ἐβούλετο τὸν Εὐμενῆ φίλον ἔχειν καὶ συνεργὸν ἐπὶ τὰς πράξεις. διὸ πέμψας Ἰερώνυμον ἐσπένδετο τῷ Εὐμενεῖ, προτείνας ὄρκον, ὃν ὁ Εὐμενῆς διορθώσας ἐπέτρεψεν ἐπικρῖναι τοῖς πολιορκουῖσιν αὐτὸν Μακεδόσι, πότερος εἴη δικαιότερος. (2) Ἀντίγονος μὲν γὰρ ἀφοσιώσεως ἕνεκεν ἐν ἀρχῇ τῶν βασιλέων ἐπιμνησθεὶς τὸν λοιπὸν ὄρκον εἰς ἑαυτὸν ὠρκίζεν, Εὐμενῆς δὲ πρῶτην μὲν ἐνέγραψε τοῖς ὄρκοις Ὀλυμπιάδα μετὰ τῶν βασιλέων, ἔπειτ' ὤμνουν οὐκ Ἀντιγόνῳ μόνον εὐνοήσειν οὐδ' ἐκεῖνῳ τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν ἔξειν καὶ φίλον, ἀλλὰ καὶ Ὀλυμπιάδι καὶ τοῖς βασιλεῦσιν. ὧν δικαιότερων φανέντων, οἱ Μακεδόνες ταῦθ' ὀρκίσαντες τὸν Εὐμενῆ τὴν πολιορκίαν ἔλυσαν, καὶ πρὸς τὸν Ἀντίγονον ἀπέστειλλον, ὅπως καὶ αὐτὸς ἀποδῶ τῷ Εὐμενεῖ τὸν ὄρκον.



(3) Kendisiyle birlikte kuşatılmış olanlara hepsinden daha çok dar mekân zarar veriyordu, hareketleri küçük evlerle ve iki *stadia*'lık çevreyle sınırlandırıldığı için ne insanlar yemekten önce ne de atlar yem verilmeden önce ve sonra alıştırmayı yapıp hareket etmeden yaşadıklarından, sadece onların yorgunluk ve rahavetten bitkin düşmelerini engellemek istediğinden değil; aynı zamanda kaçmak için, eğer elverişli bir fırsat çıkarsa ne yapıp edip talim yapmalarını arzu ettiği için, (4) adamlarına 14 kulaç uzunluğundaki, kale içindeki en büyük evi tahsis etti ve yavaş yavaş adımlarını arttırarak orada yürümelerini emretti, atların ise her birini büyük yularlarla boyunlarının çevresinden bağlayarak tavana bağladı; öyle ki arka ayakları yerden sağlamca destek alacak ve ön ayaklarının tırnaklarının uçları yere değecek bir şekilde makaralar yardımıyla onları kısmen havaya kaldırdı. (5) Bu şekilde asılmış olan atların yanında duran seyisler çığlıklar ve kırbaçlarla atları kışkırttılar, öfke ve şiddet dolu olan atlar arka bacaklarının üzerinde sıçrayarak çifte attılar, hareketli ön ayakları yere değeceği zaman ve ön ayaklarına basacak bir zemin edinmeye çalıştıklarında bütün vücutlarıyla çaba sarf ediyorlardı ve böylelikle kendilerini ter ve köpük kaplıyordu –bu atlar için ne hız ne de güç bakımından kötü bir egzersizdir. Ardından arpalar onlara daha hızlı ve daha iyi sindirmeleri için kaynatıldıktan sonra atılıyordu.

**XII.** Fakat kuşatma sürerken Antigonos, Antipatros'un Makedonya'da öldüğünü, Kassandros ve Polysperkhon'un aralarında çıkan anlaşmazlıklar yüzünden işlerin karıştığını öğrenince, artık hiçbir küçük şey ümit etmeyip bilakis bütün imparatorluğu ele geçirmeyi planladığı için, girişimlerinde Eumenes'in kendisine yardım etmesini ve dostu olmasını istiyordu. Bundan dolayı, Antigonos önceden hazırladığı yemini teklif ederek Hieronymos'u gönderip Eumenes'le anlaşma yapıyordu, Eumenes bu metni düzelterip hangisi daha adil diye kendisini kuşatan Makedonlara karar vermeleri için sundu. (2) Antigonos adet yerini bulsun diye yeminin başında kralların adlarını andıktan sonra ardından yeminin devamında kendi adına ant içiyordu, Eumenes ise ilk olarak yeminin başına krallarla birlikte Olympias'ın adını yazdı, ardından sadece Antigonos'a bağlaşıklık olacağını değil; aynı zamanda kendisinin Olympias ve krallarla aynı düşmana ve dostu sahip olacağı üzerine ant içiyordu. Bunun çok daha adil/doğru olduğunu düşünen Makedonlar Eumenes'e bu yemini ettirdikten sonra kuşatmayı kaldırdılar ve bizzat o da Eumenes'le aynı yemini ettirin diye Antigonos'a gönderdiler.

(3) Ἐν τούτῳ δ' Εὐμενῆς ὅσους εἶχεν ἐν Νώροις τῶν Καππαδοκῶν ὀμήρους ἀπεδίδου, λαμβάνων ἵππους καὶ ὑποζύγια καὶ σκηνὰς παρὰ τῶν κομιζομένων, καὶ συνήγε τῶν στρατιωτῶν ὅσοι διασπαρέντες ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπλανῶντο κατὰ τὴν χώραν, ὥστε περὶ αὐτὸν ἰππεῖς ὀλίγῳ τῶν χιλίων ἀποδέοντας γενέσθαι, μεθ' ὧν ἐξελάσας ἔφυγεν, ὀρθῶς φοβηθεὶς τὸν Ἀντίγονον. οὐ γὰρ μόνον ἐκείνον ἐκέλευσε πολιορκεῖν αὐθις περιτειχίσαντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς Μακεδόσι πικρῶς ἀντέγραψε δεξαμένοις τοῦ ὄρκου τὴν διόρθωσιν.

**XIII.** Φεύγοντι δ' Εὐμενεὶ γράμματα κομίζεται παρὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τὴν Ἀντιγόνου δεδοικότεν αὐξισιν, Ὀλυμπιάδος μὲν παρακαλοῦσης ἐλθόντα τὸ Ἀλεξάνδρου παιδίον παραλαβεῖν καὶ τρέφειν ὡς ἐπιβουλευόμενον, Πολυσπέρχοντος δὲ καὶ Φιλίππου τοῦ βασιλέως κελευόντων Ἀντιγόνῳ πολεμεῖν τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ δυνάμεως ἄρχοντα, καὶ τῶν ἐν Κουῖνδοις χρημάτων πεντακόσια μὲν τάλαντα λαβεῖν εἰς τὴν τῶν ἰδίων ἐπανάρθωσιν, εἰς δὲ τὸν πόλεμον ὁπόσοις βούλεται χρῆσθαι. (2) περὶ δὲ τούτων καὶ Ἀντιγένει καὶ Τευτάμῳ τοῖς τῶν ἀργυρασπίδων ἡγουμένοις ἐγγράφεισαν. ἐπεὶ δὲ λαβόντες ἐκείνοι τὰ γράμματα τῷ μὲν λόγῳ φιλανθρώπως ἐδέξαντο τὸν Εὐμενῆ, φθόνου δὲ καὶ φιλονεικίας ἐφαίνοντο μεστοί, δευτερεύειν ἀπαξιοῦντες ἐκείνῳ, τὸν μὲν φθόνον ὁ Εὐμενῆς ἐθεράπευε τῷ τὰ χρήματα μὴ λαβεῖν, ὡς οὐδὲν δεόμενος, (3) ταῖς δὲ φιλονεικίαις καὶ φιλαρχίαις αὐτῶν μὴθ' ἡγεῖσθαι δυναμένων μὴθ' ἔπεσθαι βουλομένων ἐπῆγε δεισιδαιμονίαν. Ἐφη γὰρ Ἀλέξανδρον αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους φανῆναι, καὶ δεῖξαι τινα σκηνὴν κατεσκευασμένην βασιλικῶς καὶ θρόνον ἐν αὐτῇ κείμενον· εἶτ' εἶπεν ὡς ἐναυθὰ συνεδρεύουσιν αὐτοῖς καὶ χρηματίζουσιν αὐτὸς παρέσται καὶ συνεφάπεται βουλῆς τε πάσης καὶ πράξεως ἀρχομένοις ἀπ' αὐτοῦ. ταῦτα ραδίως ἔπεισε τὸν Ἀντιγένη καὶ τὸν Τεύταμον, οὐτ' ἐκείνων βαδίζειν βουλομένων πρὸς αὐτόν, οὐτ' αὐτὸς ἀξίων ἐπὶ θύραις ἐτέρων ὀρᾶσθαι.

(3) Bu sırada Eumenes Nora'da tutmuş olduğu Kappadokialı rehineri geri verdi ve onlardan karşılığında atlar, yük hayvanları ve çadırlar tedarik etti, ayrıca kaçıışı sırasında dağıtılıp ülke boyunca bilinçsizce dolaşan askerlerinden birçoğunu bir araya topladı; böylelikle çevresinde yaklaşık 1.000 kişilik süvari birliği meydana geldi, haklı olarak Antigonos'tan korkarak, onlarla birlikte ilerleyip kaçtı. Çünkü Antigonos, sadece onun tekrar etrafının surlarla çevrilerek kuşatılmasını emretmedi; aynı zamanda yeminin düzeltilmesini kabul eden Makedonlara sert bir cevap yazdı.

**XIII.** Eumenes kaçarken Makedonya'da Antigonos'un büyüyen gücünden korkanların yanından kendisine mektuplar getirildi. Olympias, hayatı tehlike altında olduğundan İskender'in küçük oğlunun hamiliğini üstlenmesi ve yetiştirmesi için Makedonya'ya gelmesi konusunda onu davet etti; Polysperkhon ve kral Philippos<sup>c</sup> ise Kappadokia birliklerinin komutanı olarak ondan Antigonos'a karşı savaşması için, Kouinda'daki hazinelerden kendi kişisel kayıplarını gözden geçirip yeniden düzeltmek üzere 500 *talanta* tazminat almasını, savaş masrafları için ise, ne kadar isterse o kadar kullanmasını emrettiler. (2) Zira bu meseleler hakkında İskender'in gümüş kalkanlı birliğinin komutanları olan Antigenes ve Teutamos'a yazmışlardı. Bu mektupları almış olan gümüş kalkanlıların komutanları, Eumenes'e karşı sözde dostane bir şekilde davranmakla birlikte, onun yanında ikinci plana atıldıkları için kıskançlık ve rekabet dolu olduklarını açıkça gösterdiler. Bu yüzden Eumenes, onların kıskançlığını hiçbir şeye ihtiyacı yokmuş gibi parayı almayarak yatıştırdı, (3) onların rekabet ve ihtiraslarına rağmen, ne yönetmeye muktedir olduklarından ne de takip etmek için istekli olduklarından hurafeye başvurdu. İskender'in rüyasında kendisine görüldüğünü, ona krali tarzda hazırlanmış bir çadırı ve onun içinde duran bir tahtı gösterdiğini; eğer onlarla orada meclisi toplarlarsa ve müzakere ederlerse, bizzat kendisinin de hazır bulunacağını ve kendi adına başlattıkları her plan ve işte onlara yardım edeceğini söylediğini anlattı. Ne onlar kendisiyle birlikte yürümek istediklerinden ne de bizzat kendisi diğerlerinin kapılarında görünmeyi onurlu bulduğundan, kolaylıkla Antigenes ve Teutamos'u bunların doğruluğuna inandırdı.

(4) καὶ τιθέντες οὕτω σκηνὴν βασιλικὴν καὶ θρόνον Ἀλεξάνδρῳ καταπεφημισμένον ἐκεῖ συνεπορεύοντο βουλευόμενοι περὶ τῶν μεγίστων. Ἐπεὶ δὲ προϊούσιν αὐτοῖς εἰς τὴν ἄνω χώραν ὁ Πευκέστας μετὰ τῶν ἄλλων σατραπῶν ἀπήντησε φίλος ὢν καὶ συνεμείξαντο τὰς δυνάμεις, πλήθει μὲν ὄπλων καὶ λαμπρότητι παρασκευῆς ἐπέρρωσαν τοὺς Μακεδόνας, αὐτοὶ δ' ἀνάγωγοι ταῖς ἐξουσίαις καὶ μαλακοὶ ταῖς διαίταις γεγονότες μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτήν, (5) καὶ φρονήματα τυραννικὰ καὶ τεθραμμένα βαρβαρικαῖς ἀλαζονείαις ἐπὶ ταυτὸ συνενεγκάμενοι, πρὸς μὲν ἀλλήλους βαρεῖς ἦσαν καὶ δυσάρμοστοι, τοὺς δὲ Μακεδόνας κολακεύοντες ἐκκεχυμένως καὶ καταχορηγοῦντες εἰς δαίπνα καὶ θυσιάς ὀλίγου χρόνου τὸ στρατόπεδον ἀσωτίας πανηγυριζούσης καταγώγιον ἐποίησαν καὶ δημαγωγούμενον ἐφ' αἰρέσει στρατηγῶν ὄχλον, ὥσπερ ἐν ταῖς δημοκρατίαις. (6) αἰσθόμενος δ' ὁ Εὐμενῆς αὐτοὺς ἀλλήλων μὲν καταφρονοῦντας, αὐτὸν δὲ φοβούμενους καὶ παραφυλάττοντας, ἀνελεῖν εἰ γένοιτο καιρὸς, ἐσκήψατο χρημάτων δεῖσθαι καὶ συνεδανείσατο τάλαντα πολλὰ παρὰ τῶν μάλιστα μισούντων αὐτόν, ἵνα καὶ πιστεύωσι καὶ ἀπέχωνται περὶ τῶν δανείων ἀγωνιώντες· ὥστε συνέβη τὸν ἀλλότριον πλοῦτον αὐτῷ φύλακα τοῦ σώματος ἔχειν, καὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ σωτηρίᾳ διδόντων, μόνον ἐκ τοῦ λαβεῖν κτήσασθαι τὴν ἀσφάλειαν.

**XIV.** Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ Μακεδόνες ἀδείας μὲν οὔσης ἐφθείροντο πρὸς τοὺς διδόντας, καὶ τὰς ἐκείνων θύρας ἐθεράπευον, δορυφορουμένων καὶ στρατηγιώντων· ἐπεὶ δ' Ἀντίγονος αὐτοῖς παρεστρατοπέδευσε μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ τὰ πράγματα φωνὴν ἀφιέντα τὸν ἀληθινὸν ἐκάλεε στρατηγόν, οὐ μόνον οἱ στρατευόμενοι τῷ Εὐμενεῖ προσεῖχον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ τρυφῇ μεγάλων ἐκείνων ἕκαστος ἐνέδωκε καὶ παρεῖχεν ἑαυτὸν σιωπῇ τὴν δοθεῖσαν φυλάττοντα τάξιν. (2) καὶ γάρ τοι περὶ τὸν Πασιτίγρινδ ποταμὸν ἐπιχειρήσαντα διαβαίνειν τὸν Ἀντίγονον οἱ μὲν ἄλλοι παραφυλάττοντες οὐδ' ἤσθοντο, μόνος δ' Εὐμενῆς ὑπέστη, καὶ συνάψας μάχην πολλοὺς μὲν κατέβαλε καὶ νεκρῶν ἐνέπλησε τὸ ρεῖθρον, ἔλαβε δὲ τετρακισχιλίους αἰχμαλώτους· μάλιστα δ' οἱ Μακεδόνες περὶ τὴν συμβᾶσαν ἄρρωστίαν αὐτῷ καταφανεῖς ἐγένοντο τοὺς μὲν ἄλλους ἐστιᾶν λαμπρῶς καὶ πανηγυρίζειν, ἄρχειν δὲ καὶ πολεμεῖν δυνατὸν ἡγούμενοι μόνον ἐκείνον.

(4) Bu yüzden bir kraliyet çadırı ve İskender'e adadıkları bir taht kurdular, orada çok önemli meseleler üzerinde karara varmak için bir araya geldiler. Ülkenin içlerine doğru ilerliyorlarken diğer satraplarla birlikte Eumenes'in dostu Peukestas onlarla karşılaştı ve ordularını birleştirdiler, silahlarının çokluğu ve teçhizatlarının ihtişamı Makedonların kendilerine olan güvenlerini tazeledi. İskender'in ölümünden sonra yetkileriyle idare edilemez hale gelmiş ve yaşam tarzlarıyla yumuşamış olan; (5) tiranlara has böbürlenmeleri ve barbarlara has kibirlerle beslenen satraplar, birbirlerine karşı sert oluyorlar ve anlaşamıyorlardı. Ayrıca Makedonlara savurganca dalkavukluk ettikleri, şöenlere ve kurban törenlerine büyük paralar harcadıkları için kısa zamanda ordugâhı lüks bir panayır alanına çevirdiler ve aynı demokrasilerde olduğu gibi, komutanların seçiminde askerlerin büyük bir kısmı kandırıldı. (6) Eumenes onların birbirlerini küçümseediklerini, kendisinden ise korktuklarını ve kendisini öldürmek için fırsat kolladıklarını fark edince, paraya ihtiyacı olduğunu ileri sürdü, kendisine güvensinler ve borç verdikleri paraların üzüntüsünden kendisini öldürmekten sakınsınlar diye, özellikle kendinden nefret edenlerden birçok *talanta* borç aldı: Böylelikle başkalarının servetini, kendisine bedeninin korunmasını sağlamak amacıyla topladı, genelde diğer insanlar hayatlarının kurtuluşu için para verirken, sadece o alarak güvenliğini elde etti.

**XIV.** Bu yüzden Makedonlar korkulacak bir şey yokken hediye verenler tarafından rüşvetle kandırılıyorlardı, hassa muhafızlarının ve general olmak isteyenlerin kapılarında hizmet ediyorlardı: Antigonos onların yanında büyük bir orduyla birlikte ordugâh kurduktan sonra, bu durum bangır bangır gerçek bir generali çağırıyordu, o zaman sadece askerler kendilerini Eumenes'e bağlamakla kalmadılar; aynı zamanda barış ve lüks zamanında büyüklük taslayanların her biri ona itaat etti ve onun nöbet için vermiş olduğu sırayı sessizlikle yerine getirdi. (2) Ayrıca gerçekten Pasitigris Irmağı civarında Antigonos'un nehri aşmak üzere teşebbüste bulunduğunu onun hareketlerini gözetleyen diğer komutanların hiçbiri fark etmediler, sadece Eumenes karşı koydu ve onunla savaştı, birçok adamını öldürdü, nehir yatağını cesetlerle doldurdu ve 4.000 kişiyi esir aldı. Bilhassa Eumenes'in hastalanması üzerine, Makedonlar diğerlerinin görkemli ziyafetler vermeye ve *panegyris* yarışmaları düzenlemeye uygun olduklarına; yönetmeye ve savaşmaya ise sadece onun muktedir olduğuna inandıklarını açıkça belirttiler.

(3) ὁ μὲν γὰρ Πευκέστας ἐν τῇ Περσίδι λαμπρῶς αὐτοὺς ἐστίασας καὶ κατ' ἄνδρα διαδοὺς ἱερεῖον εἰς θυσίαν ἤλιξεν εἶναι μέγιστος· ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους βαδίζοντων, ἐτύγχανεν ὁ Εὐμενῆς ἐκ νόσου τινὸς ἐπισφαλοῦς ἐν φορείῳ κομιζόμενος ἔξω τοῦ στρατεύματος ἐν ἡσυχίᾳ διὰ τὰς ἀγρυπνίας. μικρὸν δὲ προελθοῦσιν αὐτοῖς ἄφνω λόφους τινὰς ὑπερβάλλοντες ἐξεφάνησαν οἱ πολέμοι, <καὶ> καταβαίνοντες εἰς τὸ πεδίον. (4) ὡς οὖν αἱ τε τῶν χρυσῶν ὄπλων αὐγαὶ πρὸς τὸν ἥλιον ἐξέλαμψαν ἀπὸ τῶν ἄκρων τοῦ ἀγῆματος ἐν τάξει πορευομένων, καὶ τῶν θηρίων τοὺς πύργους ἄνω καὶ τὰς πορφύρας εἶδον, ὅσπερ ἦν αὐτοῖς κόσμος εἰς μάχην ἀγομένοις, ἐπιστήσαντες οἱ πρῶτοι τὴν πορείαν ἐβίων Εὐμενῆ καλεῖν αὐτοῖς· οὐ γὰρ ἂν προελθεῖν ἐκείνου μὴ στρατηγοῦντος, καὶ τὰ ὄπλα πρὸς τὴν γῆν ἐρείσαντες, ἀλλήλοις μένειν διεκελεύοντο, καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἡσυχίαν ἔχειν, καὶ χωρὶς Εὐμενοῦς μὴ μάχεσθαι μηδὲ κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους.(5) ἀκούσας δ' ὁ Εὐμενῆς ἦκε πρὸς αὐτοὺς δρόμῳ τοὺς κομιζόντας ἐπιταχύνας, καὶ τοῦ φορείου τὰς ἐκατέρωθεν αὐλαίας ἀνακαλύψας προὔτεινε τὴν δεξιὰν γεγηθῶς, οἱ δ' ὡς εἶδον, εὐθὺς ἀσπασάμενοι Μακεδονιστὶ τῇ φωνῇ τὰς τ' ἀσπίδας ἀνείλοντο καὶ ταῖς σαρίσαις ἐπιδουπήσαντες ηὐλάαξαν, προκαλούμενοι τοὺς πολεμίους, ὡς τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῖς παρόντος.

**XV.** Ἀντίγονος δὲ παρὰ τῶν ἀλίσκομένων ἀκούων τὸν Εὐμενῆ νοσεῖν καὶ κομίζεσθαι κακῶς διακείμενον, οὐ μέγ' ἔργον ἠγεῖτο συντρίψαι τοὺς ἄλλους ἐκείνου νοσοῦντος, διὸ καὶ σπεύδων ἐπὶ τὴν μάχην προσῆγεν. (2) ὡς δὲ τῶν πολεμίων εἰς τάξιν καθισταμένων παρελάσας κατείδε τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν, ἐκπλαγεὶς ἐπέστη πλείῳ χρόνον· εἶτ' ὤφθη τὸ φορεῖον ἀπὸ θατέρου κέρως ἐπὶ θάτερον διαφερόμενον. γελάσας οὖν ὁ Ἀντίγονος, ὥσπερ εἰώθει, μέγα, καὶ πρὸς τοὺς φίλους εἰπὼν, "τοῦτ' ἦν τὸ φορεῖον, ὡς ἔοικε, τὸ ἀντιπαραταττόμενον ἡμῖν", εὐθὺς ἀπῆγε τὴν δύναμιν ὀπίσω καὶ κατεστρατοπέδευσεν. (3) Οἱ δὲ μικρὸν ἀναπνεύσαντες αὐθις ἐδημαγωγοῦντο, καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἐντρυφῶντες σχεδὸν ὅλην εἰς τὰ χειμάδια κατενείμαντο τὴν Γαβηνῶν, ὥστε τοὺς ἐσχάτους τῶν πρώτων ἀποσκηνοῦν ὁμοῦ τι χιλίους σταδίους.

(3) Zira Peukestas, Persis'te onlara parlak bir şölen düzenleyip her bir askere kurban etmesi için bir kurbanlık verince en yüksek komutanlık mevkisini elde edeceğini umut ediyordu; kısa süre sonra askerler düşmanlara karşı yürürlerken, Eumenes tesadüfen tehlikeli bir hastalığa yakalanmış olduğundan uykusuzluğu nedeniyle sedyeyle ordudan uzakta huzur içinde taşınyordu. Ancak onlar kısa bir süre ilerledikten sonra, ansızın bazı tepeleri aşan ve ovaya doğru inen düşmanlar göründüler. (4) Buna müteakiben ordu saf düzeninde tepelerden aşağı doğru ilerlerken altından silahlarının parlaklığı güneşe karşı parıldıyordu, fillerin üzerlerindeki kuleleri ve tıpkı savaşa giderlerken giyinip kuşandıkları gibi erguvan rengi giysileri gördüler, Makedonların önde gelenleri yürüyüş kolunu durdurarak Eumenes'in onlarla gelmesi için bağırdılar: Çünkü eğer kendilerine o komuta etmeyecekse daha fazla ilerlemeyeceklerini bildirdiler ve silahlarını toprağa dayadıktan sonra birbirlerini beklemeleri, komutanlarını ise sakin olmaları ve Eumenes olmaksızın düşmanlara karşı ne savaşmaları ne de tehlikeye girmeleri konusunda teşvik ettiler. (5) Eumenes ise, onları duyunca sedyesini taşıyanları hızlandırarak çabucak ordunun önüne geldi, sedyenin örtüsünü her iki taraftan kaldırıp onlara sevinçle sağ elini uzattı. Askerler onu gördüler ve hemen Makedonya diliyle onu selamlayarak kalkanlarını havaya kaldırdılar ve *sarisa*'larıyla onlara vurup savaş narası attılar ve komutanları kendileriyle birlikte hazır olduğu için düşmanları savaşa davet ettiler.

**XV.**Antigonos ise tutsaklardan Eumenes'in hasta olduğunu ve kötü bir durumda olduğu için sedyeyle taşındığını öğrenince, onun hastalığından dolayı diğer komutanları yenmenin büyük bir iş olmadığını düşünüyordu. Bu yüzden bir an önce ordusunu, savaşa sevk etmek için hazırlıyordu. (2) Fakat düşmanlarının savaş düzeni almalarının ardından atına atlayıp onların saflarının durumunu ve düzenini teftiş etti, şaşırıp uzun süre duraksadı; ardından bir kanattan diğer kanada getirip götürülen sedye görüldü. Bunun üzerine Antigonos, âdeti olduğu üzere yüksek sesle gülüp dostlarına dönüp "*bu sedye muharebede karşı koyacak gibi görünüyor*" dedikten sonra, derhal ordusunu geri çekti ve kamp kurdu.(3) Fakat Makedonlar biraz soluklandıktan sonra tekrar ona karşı koydular ve komutanlarıyla alay ederek hemen hemen bütün Gabiene Bölgesi boyunca kışlamak üzere dağılıp konuşlandılar;öyle ki, kampların sonu ile başı arasında yaklaşık 1.000 *stadia*'lık mesafe vardı.

ταῦτα γνοὺς ὁ Ἀντίγονος ὥρμησεν ἐξαίφνης ἐπ' αὐτοὺς ὑποστρέψας χαλεπὴν ὁδὸν καὶ ἄνυδρον, σύντομον δὲ καὶ βραχεῖαν, ἐλπίζων, εἰ διεσπαρμένοις ἐπιπέσοι περὶ τὰ χειμάδια, μηδ' ἂν συνελθεῖν ἔτι τὸ πλῆθος ῥαδίως εἰς τὸ αὐτὸ τοῖς στρατηγοῖς. ἐμβαλόντι δ' εἰς γῆν ἀοίκητον αὐτῶ πνεύματά τε δεινὰ καὶ κρῆ μεγάλα διελυμαίνετο τὴν πορείαν ἐνοχλουμένου τοῦ στρατεύματος. (4) ἦν οὖν ἀναγκαῖα βοήθεια πυρὰ πολλὰ καίειν· ὅθεν οὐκ ἔλαθε τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ τῶν βαρβάρων οἱ τὰ βλέποντα πρὸς τὴν ἀοίκητον ὄρη νεμόμενοι θαυμάσαντες τὸ τῶν πυρῶν πλῆθος ἔπεμψαν ἵππαστρίαις καμήλοις ἀγγέλους πρὸς Πευκέσταν. ὁ δ' ὡς ἤκουσεν, αὐτὸς τε παντάπασιν ἔκφρων ὑπὸ δέους γενόμενος καὶ τοὺς ἄλλους ὁρῶν ὁμοίως ἔχοντας ὥρμητο φεύγειν, ἀναστήσας τοὺς καθ' ὁδὸν ὄντας αὐτοῖς μάλιστα τῶν στρατιωτῶν. (5) Εὐμενὴς δὲ τὴν ταραχὴν ἀφῆρει καὶ τὸν φόβον, ὑπισχνούμενος ἐπιστήσειν τῶν πολεμιῶν τὸ τάχος, ὥστε τρισὶν ὕστερον ἡμέραις ἢ προσδοκῶνται παραγενέσθαι. πεισθέντων δ' αὐτῶν, ἅμα μὲν ἀγγέλους περιέπεμπε, τὰς δυνάμεις ἐκ τῶν χειμαδίων καὶ τοὺς ἄλλους ἀθροίζεσθαι κατὰ τάχος κελεύων, ἅμα δ' αὐτὸς ἐξίππασάμενος μετὰ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τόπον ἐξ ἀπόπτου καταφανῆ τοῖς ὀδεύουσι τὴν ἔρημον περιβαλόμενος καὶ διαμετρήσας, ἐκέλευε πυρὰ πολλὰ καίειν ἐν διαστήμασιν, ὥσπερ οἱ στρατοπεδεύοντες. (6) γενομένου δὲ τούτου καὶ τῶν πυρῶν τοῖς περὶ Ἀντίγονον ἐκ τῆς ὀρεινῆς καταφανέντων, ἄχθος ἔσχε καὶ δυσθυμία τὸν Ἀντίγονον, οἰόμενον ἡσθημένους ἔκπαλαι τοὺς πολεμίους ἀπαντᾶν. ἴν' οὖν μὴ κατάκοπος καὶ τετρυμένος ἐκ πορείας ἀναγκάζεται μάχεσθαι πρὸς ἀνθρώπους ἐτοίμους καὶ καλῶς κεχειμακότας, προέμενος τὴν σύντομον ἦγε διὰ κωμῶν καὶ πόλεων, καθ' ἡσυχίαν ἀναλαμβάνων τὸ στράτευμα. (7) μηδενὸς δ' ἐμποδῶν ὄντος, ὥσπερ εἴωθεν ἀντικαθημένων πολεμιῶν, τῶν δὲ περιχώρων λεγόντων στράτευμα <μὲν> μηδὲν ὄφθαι, πυρῶν δὲ κεκαυμένων μεστὸν εἶναι τὸν τόπον, ἦσθετο κατεστρατηγημένος ὑπ' Εὐμενοῦς, καὶ βαρέως φέρων προσῆγεν ὡς φανερᾶ μάχῃ κριθησόμενος.

**XVI.** Ἐν τούτῳ δὲ τῆς δυνάμεως περὶ τὸν Εὐμενῆ τὸ πλεῖστον ἡθροισμένον ἐθαύμαζε τὴν σύνεσιν αὐτοῦ, καὶ μόνον ἐκέλευεν ἄρχειν·



Antigonos bu durumun farkına varınca zor ve susuz olmasına karşın direkt ve kısa olan yolu seçip; eğer onlar kışlarına dağılmışlarken üzerlerine atılırsa, bir daha kolayca toplanıp kendi komutanlarıyla bir araya gelemeyeceklerini umut ederek süratle üzerlerine yürüdü. Fakat ıssız topraklara girince orada şiddetli rüzgârlar ve sert soğuklar yüzünden huzuru kağan ordunun yürüyüşü engelleniyordu. (4) Bu yüzden çok sayıda ateş yakmak zorunlu tek ihtiyaçtı: Bu durum düşmanların gözünden kaçmadı, bilakis barbarların arasından dağlarda ikamet edenler ıssız araziye baktıklarında oradaki ateşlerin çokluğuna şaşırıp binmeye elverişli tek hörgüçlü develerle Peukestas'a habercileri yolladılar. Bu durumu duyduğunda, bizzat kendisi korkudan tamamıyla aklını kaybetmiş olduğundan ve diğerlerinin de benzer durumda olduklarını gördüğünden, özellikle askerlerinden yol boyunca konuşlanmış olanları da uyandırıp kaçmak için harekete geçti: (5) Eumenes ise, paniğe bir son vermeye çalıştı ve düşmanların hızını dizginleyeceği üzerine söz vererek, onların beklediklerinden üç gün sonra gelmiş olacaklarını söyledi. Bu şekilde onları ikna ettikten sonra aynı zamanda kışlarındaki ve diğer yerlerdeki birliklerin süratle toplanmalarını emrederek habercilerini gönderdi, kendisi ise diğer komutanlarla birlikte atla düşmana karşı ilerleyip ve ıssız arazide ilerleyenlerce görülebilir mesafedeki bir mevki çevirip, ölçtükten sonra tıpkı ordugâh kurmuş gibi belirli aralıkla birçok ateş yakmalarını emretti. (6) Bu görev tamamlandıktan sonra ve Antigonos'un çevresindekiler tarafından dağlardaki ateşler gösterilince, (bu durum) uzun zamandan beri düşmanların her şeyi fark etmiş olduklarını düşünen Antigonos'u hayal kırıklığına uğrattı ve cesaretini kırdı. Bu yüzden askerleri zorlu yürüyüşten yıpranmış ve yorgun düşmüşken iyi bir şekilde kışlamış ve çarpışmaya hazır insanlara karşı savaşmaya zorlamasını diye kestirme yolu bırakarak, ordusunu moral bakımından yükseltmek için köylerin ve kentlerin arasından sevk etti. (7) Tıpkı düşmanların karşı karşıya geldiklerinde alışkın oldukları gibi, hiç kimse onun ilerlemesine mani olmayınca, çevrede ikamet eden halkın hiçbir ordu görmediklerini; fakat yerin ise yakılmış olan ateşlerle dolu olduğunu söylemelerinden Eumenes tarafından gafil avlanmış olduğunu anladı ve öfkeyle açık bir savaş yapmak üzere birliklerini sevk etti.

**XVI.** Bu sırada Eumenes'in etrafında toplanmış olan çok sayıdaki birliğin büyük bir kısmı onun zekâsına hayran kaldı, sadece onun komutan olmasını emrettiler:

ἐφ' ᾧ λυπούμενοι καὶ φθονοῦντες οἱ τῶν ἀργυρασπίδων ἡγεμόνες, Ἀντιγένης καὶ Τεύταμος, ἐπεβούλευον αὐτῶ, καὶ τοὺς πλείστους τῶν τε σατραπῶν καὶ τῶν στρατηγῶν συναγαγόντες ἐβουλεύοντο πότε χρῆ καὶ πῶς τὸν Εὐμενῆ διαφθεῖραι. (2) συνδόξαν δὲ πᾶσιν ἀποχρήσασθαι πρὸς τὴν μάχην αὐτῶ, μετὰ δὲ τὴν μάχην εὐθὺς ἀνελεῖν Εὐδαμος ὁ τῶν ἐλεφάντων ἡγεμῶν καὶ Φαίδιμος ἐξαγγέλλουσι κρύφα τῷ Εὐμενεί τὰ δεδογμένα, δι' εὐνοίαν μὲν οὐδεμίαν ἢ χάριν, εὐλαβοῦμενοι δὲ Εὐμενῆς δὲ τούτους μὲν ἐπήνεσεν, εἰς δὲ τὴν σκηνὴν ἀπελθὼν καὶ πρὸς τοὺς φίλους εἰπὼν ὡς ἐν πανηγύρει θηρίων ἀναστρέφοιτο, διαθήκας ἔγραψε καὶ τὰ γραμματεῖα κατέσχισε καὶ διέφθειρεν, οὐ βουλόμενος αὐτοῦ τελευτήσαντος ἐκ τῶν ἀπορρήτων αἰτίας καὶ συκοφαντήματα τοῖς γράψασι γενέσθαι. (3) ταῦτα διοικησάμενος ἐβουλεύετο τὴν νίκην παρεῖναι τοῖς ἐναντίοις, ἢ φυγῶν διὰ Μηδίας καὶ Ἀρμενίας ἐμβαλεῖν εἰς Καππαδοκίαν. οὐδὲν δὲ κυρώσας τῶν φίλων παρόντων, ἀλλ' ἐπὶ πολλὰ τῇ γνώμῃ πολυτρόπῳ παρὰ τὰς τύχας οὔση κινήσας αὐτόν, ἐξέταττε τὴν δύναμιν, τοὺς μὲν Ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους παρορμῶν, ὑπὸ δὲ τῆς φάλαγγος καὶ τῶν ἀργυρασπίδων αὐτὸς παρακαλούμενος θαρρεῖν, ὡς οὐ δεξομένων τῶν πολεμίων. (4) καὶ γὰρ ἦσαν οἱ πρεσβύτατοι τῶν περὶ Φίλιππον καὶ Ἀλέξανδρον, ὡσπερ ἀθληταὶ πολέμων ἀήττητοι καὶ ἀπτότες εἰς ἐκεῖνο χρόνου, πολλοὶ μὲν ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότες, νεώτερος δ' οὐδεὶς ἐξηκοντα ετοῦς, διὸ καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀντίγονον ἐπιόντες ἐβῶν. "ἐπὶ τοὺς πατέρας ἀμαρτάνετε, ὦ κακαὶ κεφαλαί", καὶ μετ' ὀργῆς ἐμπесόντες ὄλην ὁμοῦ τὴν φάλαγγα συνέτριψαν, οὐδενὸς ὑποστάντος αὐτούς, τῶν δὲ πλείστων ἐν χερσὶ διαφθαρέντων. (5) Ταύτη μὲν οὖν ὁ Ἀντίγονος ἠττᾶτο κατὰ κράτος, τοῖς δ' ἰππεύσιν ἐπεκράτει· τοῦ δὲ Πευκέστου παντάπασιν ἐκλελυμένως καὶ ἀγεννῶς ἀγωνισαμένου, καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἔλαβε πᾶσαν, αὐτῶ τε νήφοντι χρῆσάμενος παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοῦ τόπου συνεργοῦντος. (6) ἀχανὲς γὰρ ἦν τὸ πεδῖον, οὔτε βαθύτερον οὔτ' ἀπόκροτον καὶ στερεόν, ἀλλὰ θινῶδες καὶ μεστὸν ἀλμυρίδος αὐχηρᾶς, ἢ τοσοῦτων μὲν ἵππων τοσοῦτων δ' ἀνθρώπων ξαινομένη δρόμοις ὑπὸ τὸν τῆς μάχης καιρόν, ἐξήνθει κόνιν ὡσπερ ἄσβεστον, ἀπολευκαίνουσαν τὸν ἀέρα καὶ τὰς ὄψεις διαθλοῦσαν. ἢ καὶ ῥᾶδιον λαθὼν ὁ Ἀντίγονος τῆς ἀποσκευῆς τῶν πολεμίων ἐκράτησε.

Bu yüzden ona karşı kızgınlık duyan ve kıskanan gümüş kalkanlıların komutanları Antigenes ve Teutamos ona suikast tertiplerler, satrapların ve komutanların birçoğu bir araya gelerek ne zaman ve nasıl Eumenes'in ortadan kaldırılması gerektiğine karar verdiler. (2) Savaş boyunca ondan yararlanmak ve savaştan sonra onu hemen öldürmek konusunda hepsi ortak bir karar aldılar; fakat fillerin komutanı Eudamos ve Phaidimos alınmış olan gizli kararları Eumenes'e bildirdiler, bunu Eumenes'e karşı duydukları iyi niyetten ya da minnettarlıktan değil; ona faizle ödünç verdikleri paralardan mahrum kalmaktan sakındıkları için yapıyorlardı. Eumenes onları övdü, ardından çadırına gidip dostlarına vahşi hayvanların sürüsünde yaşadığını söylediği sonra, vasiyetnamesini yazdı ve kendisinin ölümünden sonra gizli belgelerinden dolayı yazıştığı insanların suçlamalara ve iftiralara maruz kalmamalarını istediği için belgelerini yırttı ve yok etti. (3) Bu şeyleri bitirdikten sonra zaferi bile bile düşmanlarına vermeyi ya da Medea ve Armenia içinden kaçıp Kappadokia'yı istila etmeyi düşünüyordu. Dostları yanındayken hiçbir şey üzerinde karar veremeyip; bilakis şansının değişebilirliği kadar çok yönlü olan düşüncesiyle birçok karar üzerinde gidip gelirken, düşmanların kendilerinin saldırısına karşı koyamayacaklarına olan güvenleri nedeniyle, *phalanks* ve gümüş kalkanlılar tarafından bizzat kendisinin cüretli olmaya çağırılması üzerine Hellenleri ve barbarları teşvik edip ordusunu dizdi. (4) Zira onlar Philippos ve İskender'in en eski askerleriydiler; o zamana kadar savaşların yenilmemiş ve düşmemiş atletleri gibiydiler, birçoğu artık yetmiş yaşında olup, içlerinden hiçbiri altmış yaşından daha genç değildi. Bu yüzden Antigonos'un birliğine hücum ederlerken "*Atalarınıza karşı günah işliyorsunuz, ey alçak herifler*" diye bağıyorlardı ve öfkeyle üzerlerine atılıp bütün *phalanks*'ı aynı yerde imha ettiler, hiç kimse onlara karşı duramadı, göğüs göğüse çarpışma sırasında içlerinden büyük bir bölümü kılıçtan geçirildi. (5) Bu yüzden bu noktada Antigonos, gücüne rağmen ağır bir yenilgiye uğratıldı, süvari bakımından ise üstün geldi: Her bakımdan Peukestas kontrolsüzce ve onursuzca savaştığından dolayı, Antigonos hem tehlikeler karşısında soğukkanlılığını koruyarak hem de konuşlandığı mevkiinin yardımıyla, onların bütün eşyalarını ele geçirdi. (6) Çünkü ova genişti, toprak ne derin ne de katı ve sertti; fakat kumlu ve tuzlu kuru toprakla doluydu, bu bakımdan savaş sırasında bu kadar çok atın ve insanın koşmasıyla çığnendiği için kireç gibi toz açığa çıktı, havayı beyazlattı ve görüşü belirsizleştirdi. Öyle ki, Antigonos düşmanların eşyalarını fark ettirmeden kolayca ele geçirdi.

**XVII.** Πausαμένης δὲ τῆς μάχης εὐθύς οἱ περὶ τὸν Τεύταμον ἐπρεσβεύοντο περὶ τῆς ἀποσκευῆς. Ἀντιγόνου δὲ καὶ ταύτην ἀποδώσειν ὑπισχνουμένου τοῖς ἀργυράσπισι καὶ τᾶλλα χρῆσεσθαι φιλανθρώπως, εἰ παραλάβοι τὸν Εὐμενῆ, βούλευμα δεινὸν οἱ ἀργυράσπιδες ἐβουλεύσαντο, ἐγχειρίσαι ζῶντα τοῖς πολεμίοις τὸν ἄνδρα. (2) καὶ πρῶτον μὲν ἀνυπόπτως προσεπέλαζον αὐτῷ καὶ παρεφύλαττον, οἱ μὲν ἀποδουρόμενοι περὶ τῆς ἀποσκευῆς, οἱ δὲ θαρρεῖν ὡς νενικηκότα κελεύοντες, οἱ δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων κατηγοροῦντες, ἔπειτα προσπεσόντες ἐξήρπασαν τὸ ἐγχειρίδιον αὐτοῦ καὶ τῇ ζώνῃ τὰς χεῖρας ἀποστρέψαντες ἔδησαν. ἐπεὶ δ' ὑπ' Ἀντιγόνου Νικάνωρ ἐπέμφθη παραληψόμενος αὐτόν, ἐδεῖτο λόγου τυχεῖν ἀγόμενος διὰ τῶν Μακεδόνων, οὐκ εἰς δέησιν ἢ παραίτησιν, ἀλλ' ὡς περὶ τῶν ἐκείνοις συμφερόντων διαλεξόμενος. (3) Γενομένης δὲ σιωπῆς ἐν ὑψηλῷ τιμὴ καταστάς καὶ τὰς χεῖρας δεδεμένας προτείνας, "Ποῖον" εἶπεν, "ὦ κάκιστοι Μακεδόνων, τρόπαιον Ἀντίγονος ἐθελήσας ἂν ἔστησε καθ' ὑμῶν, οἷον ὑμεῖς καθ' αὐτῶν ἀνίστατε τὸν στρατηγὸν αἰχμάλωτον ἐκδιδόντες; οὐκ ἄρα δεινὸν ἦν κρατοῦντας ὑμᾶς ἦτταν ἐξομολογεῖσθαι διὰ τὰς ἀποσκευάς, ὡς ἐν τοῖς χρήμασιν, οὐκ ἐν τοῖς ὄπλοις τοῦ κρατεῖν ὄντος, ἀλλὰ καὶ τὸν ἡγεμόνα πέμπετε λύτρον τῆς ἀποσκευῆς. (4) ἐγὼ μὲν οὖν ἀήττητος ἄγομαι, νικῶν τοὺς πολεμίους, ὑπὸ τῶν συμμάχων ἀπολλύμενος· ὑμεῖς δέ, πρὸς Διὸς στρατίου καὶ θεῶν ὀρκίων, ἐνταυθὰ με δι' αὐτῶν κτείνετε. πάντως κάκει κτεινόμενος ὑμέτερον ἔργον εἰμί· μέμψεται δ' οὐδὲν Ἀντίγονος· νεκροῦ γὰρ Εὐμενοῦς δεῖται καὶ οὐ ζῶντος. εἰ δὲ φείδεσθε τῶν χειρῶν, ἀρκέσει τῶν ἐμῶν ἢ ἑτέρα λυθεῖσα πρᾶξαι τὸ ἔργον.

**XVIII.** Ταῦτα τοῦ Εὐμενοῦς λέγοντος τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἄχθει κατείχετο καὶ κλαυθμὸς ἦν, οἱ δ' ἀργυράσπιδες ἄγειν ἐβόων καὶ μὴ φλυαροῦντι προσέχριν·

**XVII.** Savaş bittikten hemen sonra eşyalar konusunda görüşmek için Teutamos tarafından elçiler yollandı. Antigonos ise, eğer Eumenes'i kendisine teslim ederlerse bunu gümüş kalkanlılara geri ödeyeceği ve diğer şekillerde onlara dostça davranacağı üzerine söz verince gümüş kalkanlılar onu düşmanlarına canlı teslim etmek gibi korkunç bir hüküm üzerinde karara vardılar. (2) Bazıları eşyaları konusunda yakınlıkla, diğerleri ise ona zafer kazanmış olduğu için cesaretli olmasını emrederek, bir kısmı ise diğer komutanlara haber vererek ilk önce Eumenes'in kuşkusunu çekmeden ona yaklaştılar ve onu kollamaya başladılar. Ardından üzerine çullanıp onun kılıcını zorla elinden aldılar ve kemeriyle ellerini sıkıca bağladılar. Nikanor Antigonos tarafından onu teslim almak için gönderilince, Makedonların arasından götürülürken ne yardım dilemesi ne de serbest bırakılması için değil; bilakis onlara kendi faydaları üzerine bir şeyler söylemek için konuşmasına izin versinler diye yalvarıyordu. (3) Sessizlik olduktan sonra yüksek bir yerde dikilip bağlanmış olan ellerini uzatarak *"Nasıl bir şey"* dedi *"ey Makedonların en alçakları, Antigonos sizlere karşı bir zafer anıtı dikebilmeyi bu kadar arzu ettikten sonra, bunu şimdi siz onlara karşı komutanınızı savaş esiri olarak teslim ederek mi dikiyorsunuz? Sizlerin savaşı kazanmış olduğu bir sırada eşyalarınız nedeniyle yenilgiyi kabul etmeniz korkunç bir şey değil mi? Sanki birinin zafer kazanması silahlarıyla değil servetleriyle oluyor ve bilakis komutanınızı eşyanızın fidyesi olarak gönderiyorsunuz. (4) Bu yüzden düşmanlarına karşı galip gelen, yenilgisiz ben, müttefikleri tarafından mahvedilmiş olarak gönderiliyorum; sizler ise, orduların tanrısı Zeus ve yeminlerin tanrıları adına, burada beni kendi ellerinizle öldürün. Oradaki ölümüm tamamıyla sizlerin işi olacak. Antigonos hiçbir şekilde suçlamayacak; zira ölü Eumenes'i istiyor, yaşayanını değil. Şayet kendi ellerinizden çekiniyorsanız, benimkilerden biri çözülrse işin yapılması için kâfi olacak. (5) Eğer bana kılıç verecek kadar güvenmiyorsanız, ellerim bağlıyken fillerin ayaklarının altına atın. Ve eğer bu şeyleri yaparsanız kendi komutanınıza karşı son derece dürüst ve adil davranan insanlar olduğunuz için sizlerin bana karşı işlemiş olduğunuz suçu affediyorum".*

**XVIII.** Eumenes bunları söyleyince kalabalığın bir kısmını keder kapladı ve bazıları ağladı, gümüş kalkanlılar ise gevezelik ettiği için uzatmamasını ve götürülmesini bağırdılar:

οὐ γὰρ εἶναι δεινόν εἰ Χερρονησίτης ὄλεθρος οἰμῶζεται μυρίοις γυμνάσας πολέμοις Μακεδόνας, ἀλλ' εἰ τῶν Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου στρατιωτῶν οἱ κράτιστοι τοσαῦτα καμόντες ἐν γῆρα στέρονται τῶν ἐπάθλων καὶ τροφήν παρ' ἐτέρων λαμβάνουσιν, αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ἤδη τρίτην νύκτα τοῖς πολέμοις συγκαθεύδουσιν· ἅμα δ' ἦγον αὐτὸν ἐπιταχύνοντες. (2) Ἀντίγονος δὲ δείσας τὸν ὄχλον (ἀπελείφθη γὰρ οὐδείς ἐν τῷ στρατοπέδῳ) δέκα τοὺς κρατιστεύοντας ἐλέφαντας ἐξέπεμψε καὶ λογχοφόρους συχνοὺς Μήδους καὶ Παρθυαίους διακρουσομένους τὸ πλῆθος, εἶτ' αὐτὸς μὲν ἰδεῖν οὐχ ὑπέμεινε τὸν Εὐμενῆ διὰ τὴν προγεγεννημένην φιλίαν καὶ συνήθειαν, πυνθανομένων δὲ τῶν παρεληφόντων τὸ σῶμα πῶς φυλάξουσιν, "οὕτως", εἶπεν "ὡς ἐλέφαντα, ὡς λέοντα." (3) μετὰ μικρὸν δὲ συμπαθῆς γενόμενος τῶν τε δεσμῶν τοὺς βαρεῖς ἐκέλευσεν ἀφελεῖν καὶ παῖδα παραδέξασθαι τῶν συνήθων, ὅπως ἀλείψαιτο, καὶ τῶν φίλων ἐφήκε τῷ βουλομένῳ συνδιημερεῦειν καὶ κομίζειν τὰ ἐπιτήδεια. βουλευόμενος δὲ περὶ αὐτοῦ πλείονας ἡμέρας προσίετο καὶ λόγους καὶ ὑποσχέσεις, Νεάρχου τε τοῦ Κρητὸς καὶ Δημητρίου τοῦ υἱοῦ φιλοτιμουμένων τὸν Εὐμενῆ σῶσαι, τῶν δ' ἄλλων ὁμοῦ τι πάντων ἐνισταμένων καὶ κελευόντων ἀναρεῖν. (4) Λέγεται δὲ τὸν Εὐμενῆ τοῦ φυλάσσαντος αὐτὸν Ὀνομάρχου πυθέσθαι τί δήποτ' Ἀντίγονος ἐχθρὸν ἄνδρα καὶ πολέμιον λαβὼν ὑποχείριον οὔτ' ἀποκτίνουσι ταχέως οὔτ' εὐγενῶς ἀφήσι· τοῦ δ' Ὀνομάρχου πρὸς ὕβριν εἰπόντος ὡς οὐ νῦν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μάχης ἔδει πρὸς θάνατον ἔχειν εὐθαρσῶς, "Ναὶ μὰ τὸν Δία" φάναι τὸν Εὐμενῆ, "καὶ τότε" εἶχον· ἐροῦ δὲ τοὺς εἰς χεῖρας ἐλθόντας· ἀλλ' οὐδενὶ κρείττονι προστυχῶν οἶδα." καὶ τὸν Ὀνόμαρχον "Οὐκοῦν ἐπεὶ νῦν" φάναι "τὸν κρείττονα εὐρηκας, τί οὐκ ἀναμένεις τὸν ἐκείνου καιρόν;"

**XIX.** Ὡς δ' οὖν ἔδοξε τῷ Ἀντιγόνῳ τὸν Εὐμενῆ κτείνειν, ἐκέλευσεν αὐτοῦ τὴν τροφήν ἀφελεῖν καὶ δύο μὲν ἡμέρας ἢ τρεῖς ἄσιτος οὕτω προσήγετο πρὸς τὴν τελευταίαν. αἰφνίδιον δ' ἀναζυγῆς γενομένης εἰσπέμψαντες ἄνθρωπον ἀποσφάττουσιν αὐτόν. τὸ δὲ σῶμα τοῖς φίλοις παραδοὺς ὁ Ἀντίγονος ἐπέτρεψε καῦσαι καὶ τὰ λείψανα συνθέντας εἰς ἀργυρᾶν ὑδρίαν κομίζειν, ἀποδοθησόμενα τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς παισίν.

Çünkü İskender ve Philippos'un askerleri arasından en iyileri bu kadar çok çabaladıktan sonra ihtiyarlıkta mükâfatlarından mahrum ediliyorlar ve başkalarının yanında besin sağlıyorlarsa, ayrıca onların eşleri artık üç gecedir düşmanlarla birlikte uyuyorlarsa, Makedonları sayısız savaşlara sürükleyen Khersonesoslu felaketine sızlanacaksa bunun korkunç bir şey olmadığını bağırdılar. Bu yüzden hemen Eumenes'i hızlı adımlarla sevk ettiler. (2) Kalabalıktan korkmuş Antigonos ise (zira ordugâhta kimse kalmamıştı) en güçlü fillerinden on tanesini ve çok sayıda mızrak taşıyan Med ve Parthları kalabalığı dağıtmaları için gönderdi. Ardından Antigonos'un bizzat kendisi de Eumenes'le eskiye uzanan dostluğu ve yoldaşlığı sebebiyle onu böyle görmeye dayanamadı, onu teslim alanlar kendisine Eumenes'i nasıl muhafaza edecekler diye sordukları zaman "*sadece*" dedi "*fil gibi ya da aslan gibi*". (3) Kısa süre sonra ise, merhamete gelerek ağır zincirlerin kaldırılmasını emretti ve şahsi hizmetçilerinden birinin onunla ilgilenmesini kabul etti ve dostlarından isteyen birinin onunla bir gün geçirmesine ve erzak getirmesine izin verdi. Onun hakkında karar vermek için birçok gün boyunca Eumenes'in kurtulmasını çok isteyen Kreteli (Giritli) Nearkhos ve oğlu Demetrios'un, onun öldürülmesini emreden ve bu konuda ısrar eden, hemen hemen diğerlerinin hepsinin konuşmalarını ve savunmalarını dinledi. (4) Eumenes'in kendisine muhafazlık eden Onomarkhos'a, hangi nedenden ötürü Antigonos'un en nefret ettiği adamı ve düşmanını eline geçirmişken ne hızlı bir şekilde onu öldürüyor ne de soylu bir şekilde serbest bırakıyor diye sormuş olduğu rivayet edilir; Onomarkhos'un ise, küstahça ona şimdi değil, fakat savaş alanında ölümü cesaretle karşılamak gerekir deyince, "*Evet Zeus hakkı için,*" diye açıklar Eumenes "*ve o zaman da yaptım; benimle göğüs göğüse savaşmış olanlara sor; fakat bizzat benden daha iyi bir adamla karşılaştığımı bilmemem*", "*iyi*" dedi Onomarkhos "*şimdi kendinden çok daha iyi birini buldun, ne için sarsırsızlıkla zamanını beklemiyorsun?*".

**XIX.** Bunun üzerine Antigonos, Eumenes'in öldürülmesine karar verdi ve onun yemek istihkakının elinden alınmasını emretti. Bu yüzden iki ya da üç gün boyunca yemeksiz bırakılarak ölüme terkedildi. Fakat aniden kampı bozup yola çıktıkları sırada bir adam gönderip onu öldürdüler. Antigonos karısına ve çocuklarına verilmesi için, vücudunu dostlarına verip yakılmasına ve küllerinin bir araya getirildikten sonra gümüşten yapılmış bir vazoya konulmasına izin verdi.

(2) Οὕτω δ' ἀποθανόντος Εὐμενοῦς οὐκ ἐπ' ἄλλω τινὶ τὴν τιμωρίαν ἐποιήσατο τῶν προδόντων αὐτὸν ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν τὸ δαιμόνιον, ἀλλ' αὐτὸς Ἀντίγονος προβαλλόμενος ὡς ἀσεβεῖς καὶ θηριώδεις τοὺς ἀργυράσπιδας παρέδωκε Σιβυρτίῳ τῷ διοικοῦντι τὴν Ἀραχωσίαν, πάντα τρόπον ἐκτρίψαι καὶ καταφθεῖραι κελεύσας, ὅπως μηδεὶς αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν ἄπεισι μηδ' ὄψεται τὴν Ἑλληνικὴν θάλατταν.



(2) Eumenes bu şekilde öldükten sonra ona ihanet eden komutanlarına ve askerlerine Antigonos'tan başka kimse tanrısal ceza vermedi, bizzat Antigonos dinsiz ve zalim insanlar olarak gördüğü gümüş kalkanlıları, ne onlardan hiçbiri Makedonya'ya dönsün ne de Hellen denizini görsün diye, mümkün olan her yolla onları yok etmesini ve öldürmesini emrettikten sonra Arakhosia'nın yöneticisi Sibyrtios'un hizmetine verdi.

## ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ

I. Ταῦτ' ἔστιν ἃ περὶ Εὐμενοῦς καὶ Σερτωρίου μνήμης ἄξια παρειλήφαμεν. ἐν δὲ τῇ συγκρίσει κοινὸν μὲν ἀμφοτέροις ὑπάρχει τὸ ξένους καὶ ἀλλοδαποὺς καὶ φυγάδας ὄντας ἔθνῶν τε παντοδαπῶν καὶ στρατευμάτων μαχίμων τε καὶ μεγάλων δυνάμεων ἡγουμένους διατελεῖν, ἴδιον δὲ Σερτωρίῳ μὲν τὸ παρὰ πάντων τῶν συμμάχων δεδομένην ἔχειν διὰ τὸ ἀξίωμα τὴν ἀρχὴν, Εὐμενεὶ δὲ τὸ πολλῶν διαφορομένων περὶ τῆς ἡγεμονίας πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν πράξεων λαμβάνειν τὸ πρωτεῖον· καὶ τῷ μὲν γὰρ ἄρχεσθαι βουλόμενοι δικαίως εἶποντο, τῷ δ' ἄρχειν μὴ δυνάμενοι πρὸς τὸ συμφέρον ὑπήκουον. (2) καὶ γὰρ ὁ μὲν Ἰβήρων καὶ Λυσιτανῶν Ῥωμαῖος, ὁ δὲ Χερρονησίτης Μακεδόνων ἦρχεν, ὧν οἱ μὲν ἔκπαλαι Ῥωμαίοις ἐδούλευον, οἱ δὲ τότε πάντας ἀνθρώπους ἐδουλοῦντο. καὶ Σερτώριος μὲν ἀπὸ βουλῆς καὶ στρατηγίας θαυμαζόμενος, Εὐμενῆς δὲ διὰ τὴν γραμματείαν καταφρονούμενος, ἐφ' ἡγεμονίαν προήλθεν. οὐ μόνον τοίνυν ἐλάττωσι πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀφορμαῖς, ἀλλὰ καὶ μείζοσι πρὸς τὴν αὐξήσιν ἐχρήσατο κωλύμασιν Εὐμενῆς. (3) καὶ γὰρ ἄντικρυς τοὺς ἐνισταμένους καὶ κρύφα τοὺς ἐπιβουλεύοντας εἶχε πολλοὺς, οὐχ ὥσπερ τῷ ἐτέρῳ φανερώς μὲν οὐδεὶς, λάθρα δ' ὕστερον καὶ ὀλίγοι τῶν συμμάχων ἐπανέστησαν. διὸ τῷ μὲν ἦν πέρας τοῦ κινδυνεύειν τὸ νικᾶν τοὺς πολεμίους, τῷ δ' ἐκ τοῦ νικᾶν ὁ κίνδυνος ὑπὸ τῶν φθονούντων.

II. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν στρατηγίαν ἐφάμιλλα καὶ παράλληλα· τῷ δ' ἄλλῃ τρόπῳ φιλοπόλεμος μὲν ὁ Εὐμενῆς καὶ φιλόνηκος, ἡσυχίας δὲ καὶ πραότητος οἰκείος ὁ Σερτώριος. ὁ μὲν γάρ, ἀσφαλῶς καὶ μετὰ τιμῆς βιοῦν ἐξὸν ἐκποδῶν γενομένῳ, τοῖς πρώτοις μαχόμενος καὶ κινδυνεύων διετέλεσε, τῷ δ' οὐδὲν δεομένῳ πραγμάτων ὑπὲρ αὐτῆς τῆς τοῦ σώματος ἀσφαλείας πρὸς οὐκ ἐώντας εἰρήνην ἄγειν ἦν ὁ πόλεμος. (2) Εὐμενεὶ μὲν γὰρ Ἀντίγονος ἐκστάντι τῶν ὑπὲρ τοῦ πρωτεῖν ἀγώνων ἡδέως ἂν ἐχρήτο, τὴν μετ' αὐτὸν ἀγαπῶντι τάξιν, Σερτωρίῳ δ' οἱ περὶ Πομπήϊον οὐδὲ ζῆν ἀπραγμόνως ἐπέτρεπον.

## SERTORIUS VE EUMENES'İN KARŞILAŞTIRMASI

I. Bize kadar intikal etmiş olan Eumenes ve Sertorius hakkında anılmaya değer şeyler bunlardır. Kıyaslandığında her ikisinin de ortak yanları vardır; yabancı, yabancı uyruklu ve sürgün olmalarına rağmen, çeşitli halkların, büyük ve savaşçı orduların komutanlığını yapmaları. Ancak Sertorius'a özgü olan şey, ününden dolayı bütün müttefikleri tarafından verilmesiyle komutanlığa sahip olması, Eumenes'e özgü olan ise komutanlık üzerine birçoklarıyla mücadele ettikten sonra başarılarından dolayı en yüksek mertebeye ulaşmasıdır. Birini adil bir şekilde yönetilmek isteyenler, diğerini ise kumandanlıkta yetenekli olmayanlar kendi çıkarları için takip ediyordu. (2) Çünkü uzun zamandan beridir Romalılara tabi olan Iberialıları ve Lusitanialıları Romalı olan komuta ediyordu, o zaman bütün insanları kendilerine tabi yapan Makedonları ise Khersonesoslu komuta ediyordu. Buna ilaveten Sertorius *senatus*'ta iken ve generalliği sırasında kendisine hayranlık duyulduktan, Eumenes ise kâtipliğinden ötürü hor görüldükten sonra komutanlığa yükseldi. Bu nedenle Eumenes sadece kariyerinin başlangıcında oldukça az desteğe sahip olmadı; aynı zamanda kariyerinde ilerlerken de çok büyük engellerle karşılaştı. (3) Çünkü Eumenes'e doğrudan doğruya karşı çıkan ve gizlice suikast düzenleyen birçok kişi vardı; oysa Sertorius'a açıkça karşı koyan hiç kimse olmadı, daha sonraki zamanlarda ise gizlice müttefiklerinden çok azı ona karşı ayaklandılar. Bundan dolayı düşmanları üzerindeki zaferi tehlikesinin sonu oldu, Eumenes ise zaferinden dolayı onu kıskananlar tarafından tehlikede idi.

II. Onlar komutanlık yetenekleri bakımından birbirlerine çok benziyorlardı. Diğer huyları bakımından ise, Eumenes savaş ve mücadeleyi severdi; Sertorius ise barışa ve sükûnete âşıktı. Zira biri eğer Makedonların önde gelenlerinin yoluna çıkmasaydı, emniyetli bir şekilde ve onurla yaşamını sürdürebilecekken yaşamını savaşarak ve tehlikeler içinde sona erdirdi. Diğerisi ise, hiçbir şekilde olaylara karışmak istememesine rağmen, kendi hayatının güvenliği için barış içinde olmasına izin vermeyen onlara karşı savaşmak zorunda kaldı. (2) Eumenes üstün olma mücadelelerinden vazgeçseydi ve Antigonos'tan sonraki mevkiye razı gelseydi, ona Antigonos hoş bir şekilde davranırdı, Sertorius için ise işten çekilmesine rağmen, Pompeius'un adamları huzur içinde yaşamasına izin vermediler.

διὸ τῷ μὲν ἕκοντί συνέβαινε πολεμεῖν ἐπ' ἀρχῇ, τῷ δ' ἀκουσίως ἄρχειν διὰ τὸ πολεμεῖσθαι. (3) φιλοπόλεμος μὲν οὖν ὁ τῆς ἀσφαλείας τὴν πλεονεξίαν προτιμῶν, πολεμικὸς δ' ὁ τῷ πολέμῳ κτώμενος τὴν ἀσφάλειαν. Καὶ μὴν ἀποθανεῖν γε συνέβη τῷ μὲν οὐ προαισθημένῳ, τῷ δὲ καὶ προσδεχομένῳ τὴν τελευτήν, ὧν τὸ μὲν ἐπιεικείας, φίλοις γὰρ ἐδόκει πιστεύειν, τὸ δ' ἀσθενείας, βουλόμενος γὰρ φυγεῖν συνελήφθη. καὶ τοῦ μὲν οὐ κατήσχυε τὸν βίον ὁ θάνατος, πάσχοντος ὑπὸ τῶν συμμάχων ἅ τῶν πολεμίων αὐτὸν οὐδεὶς ἐποίησεν. (4) ὁ δὲ φεύγειν μὲν πρὸ αἰχμαλωσίας μὴ δυνηθεὶς, ζῆν δὲ μετ' αἰχμαλωσίαν βουληθεὶς, οὗτ' ἐφύλαξάτο καλῶς τὴν τελευτήν οὔθ' ὑπέμεινε, ἀλλὰ προσλιπαρῶν καὶ δεόμενος, τοῦ σώματος μόνου κρατεῖν δοκοῦντα τὸν πολέμιον καὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κύριον ἐποίησεν.

Bu yüzden biri iktidar uğruna isteyerek savaşmayı sürdürdü; diğeri ise, savaştan dolayı istemeyerek yönetmeyi sürdürdü. (3) Güvenliğini ihtirasına feda eden Eumenes savaş severdi, savaşla güvenliğini sağlayan Sertorius ise savaşçıydı. Biri ölümü beklemeyken ölümle karşılaştı, diğeri ise ölüme hazırlıklıyken karşılaştı. Zira onlardan biri iyi niyetli olduğundan, çünkü dostlarının güvenilir olduğunu düşündü, diğeri ise güçsüzlüğünden, çünkü kaçmak isterken esir edildi. Ayrıca düşmanlarının hiçbirinin yapmadığı şeylere müttefikleri tarafından maruz kalan Sertorius'un yaşamını ölüm kirletmedi; (4) ancak esir alınmadan önce kaçmaya muktedir olamayan, fakat esir alındıktan sonra yaşamak isteyen Eumenes ise ne ölüme karşı iyi bir şekilde önlem aldı ne de ölümlerle güzel bir şekilde yüzleşti, bilakis sadece onun bedenine hâkim olduğunu bilen düşmanını yalvarıp yakarak kendi ruhunun efendisi yaptı.